

ročník 28

nové mesto

január – február 2019

Ked' dáme dôveru mladým

O živote kňaza, ktorý zmenil atmosféru
vo svojej farnosti

Rozhovor s operným spevákom
Mariánom Lukáčom

Z OBSAHU

3 ÚVODNÍK

Zmena štýlu

4 UDALOSTI

Reforma synody
Prorocká ekonomika

Foto: M. Čalfová

6 ROZHOVOR

Godzone je projekt, ktorý nehrá sám
za seba

Foto: B. Girmanová

12 ZO ŽIVOTA

Priateľstvo
Božia matematika
Nechať synovi slobodu
Predpotopné názory

14 SPIRITUALITA

Duch Svätý robí všetky veci nové

16 SLOVO ŽIVOTA

Slovo života – január, február 2019

18 ŽIVOT PRE JEDNOTU

Eli, život v blízkosti „ohňa“

Foto: CSC

20 CIRKEV

Našiel spôsob, ako víťaziť nad tmou

Foto: archív obce Kurima

24 SVET S MLADÝMI

Záverečný dokument synody o mladých

Foto: Città Nuova

26 KULTÚRA

Nechcem, aby si ma ľudia pamätali len
ako operného speváka

30 PROROCKÁ EKONOMIKA

Banka pre núdznych

« Zuzana Hanusová

Zmena štýlu

Ak máme byť autentickí, mali by sme žiť v duchu reformy Cirkvi, čo zahŕňa aj očistu srdca a zmenu štýlu, píše sa v záverečnom dokumente Synody o mladých, ktorá sa konala minulý rok v októbri vo Vatikáne. Tento dokument netvorili biskupi o mladých, tvorili ho spolu s mladými. Prvou novinkou v metóde práce s mládežou je po synode princíp, že najprv máme počúvať a až potom hovoriť. A toto počúvanie si vyžaduje čas, priestor, otvorenosť a pozornosť.

Na redakčnej rade sme dlho diskutovali, ako uchopiť tému momentálne najvýraznejšieho hnutia mladých ľudí na Slovensku – projekt Godzone. Viac ako dvadsaťtisíc ľudí navštívilo toto evanjelizačné podujatie organizované rôznymi charizmatickými spoločenstvami. Napriek tomu, že táto akcia vyvoláva v Cirkvi rôzne reakcie a ani samotní biskupi nie sú v jeho podpore jednotní, povedali sme si, že ho nechceme v našom časopise obísť. Aj preto, že asi žiadnemu kresťanskému spoločenstvu sa za posledné roky nepodarilo zaktivizovať také množstvo mladých ľudí a ide teda objektívne o zaujímavý fenomén. Nechceli sme však obísť ani kritiku, ktorá smerom k tomuto projektu zaznieva. Rozhodli sme sa preto osloviť kňaza Ondreja Chrvalu z Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska, ktorý projekt Godzone pozná zvnútra. Rozhodli sme sa počúvať a nechať si vysvetliť postoje a ciele tohto hnutia mladých, kládli sme aj kritické otázky a vážili sme si, že dostávame otvorené odpovede. A ako veľké plus projektu Godzone sme objavili fakt, že okrem výborného marketingu a snahy o moderné šírenie evanjeliovej zvesti sa mu podarilo zjednotiť pod jednu strechu dovtedy nespokojujúce charizmatické spoločenstvá po celom Slovensku. Dnes ochotne spolupracujú a počúvajú svojich kňazov a biskupov. A to nie je málo.

Medzigeneračnú dynamiku zažívame v malom aj my v rámci našej redakcie a zmien, ktoré sa okolo Nového mesta dejú posledné mesiace. Je tu tím ľudí, do ktorého patria rodiny, mladí ľudia, aj tí starší, a teraz sa učíme vzájomne sa počúvať, diskutovať a nanovo tvoriť spolu redakciu. Začali sme s Novým mestom na internete. Budeme vďační, ak sa stanete jeho odberateľom aj na Facebooku. Zároveň však chceme mať dosah aj na ľudí, ktorým je stále bližší papier, preto sme sa rozhodli vydávať náš časopis vo farbe – v novej, modernejšej grafickej úprave a s prílohami Slova života pre deti i tínedžerov.

Tým, že vylepšujeme kvalitu časopisu a chceme byť aj bližšie mladým ľuďom vo svete internetu, zvýšili sa aj náklady na tvorbu Nového mesta. Rušíme klasické predplatné, ako ste ho poznali doposiaľ. Potrebujeme však vašu pomoc. Bez vás sa nám snaha šíriť na Slovensku kultúru autentického dialógu nepodarí. Naším úsilím je vytvoriť klub pravidelných prispievateľov, ktorí formou trvalého príkazu podporia prácu, ktorá šíri myšlienky spirituality jednoty. Chceme, aby ste dostávali kvalitne spracované články, aby sme na našom webe vedeli rýchlo reagovať na udalosti, o ktorých by ste mali vedieť v čase, keď sa práve dejú. Chceme, aby ste sa nehanbili ponúknuť časopis svojim priateľom či susedom.

Viac o možnosti pravidelnej podpory sa dozviete na www.nm.sk/podpora.

Veríme, že sa vám výsledky našej práce páčia. Akékoľvek reakcie a spätnú väzbu nám posielajte na mail redakcie casopis@nm.sk.

nové mesto

Vydavateľ Hnutie fokoláre, Kozia 12, 811 03 Bratislava, IČO 31749453

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová

Výkonná redaktorka Mária Valigová

Technická redaktorka Ľubica Hrmová

Jazyková redaktorka Mária Majerníková

Administratíva redakcie Anna Melničáková

Redakčná rada Klaudia Bugarová, Martin Hanus, Katarína Jančíšinová, Božena Sládečková, Michael Jurkovič

Preklady a redakčná spolupráca Štefan Kmeť

Grafická úprava a sadzba Eva Veselá, Zuzana a Jozef Turlíkovi

Tlač VMV Prešov

Január – február 2019. Dvojmesačník, 28. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk

Telefón +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu

www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 20. december 2018

Reforma synody

Piero Coda, Città Nuova

Novinky pre reprezentatívne zhromaždenie univerzality Katolíckej cirkvi

Synoda, teda „spoločné kráčanie“, poukazuje na to, čo Boh žiada od Cirkvi tretieho tisícročia. Pápež František sa takto viackrát vyjadril pri príležitosti päťdesiateho výročia vzniku Biskupskej synody, ktorú založil Pavol VI. O čo vlastne ide?

Druhý vatikánsky koncil sa blížil k svojmu záveru. Mnohí synodálni otcovia vyjadrili túžbu, aby tento výnimočný prejav živého spoločenstva pokračoval a ďalej sa prehlboval. Odpoveďou na túto požiadavku bolo ustanovenie Biskupskej synody ako *reprezentatívneho zhromaždenia univerzality* Katolíckej cirkvi.

Pápež František nedávno vydal apoštolskú konštitúciu *Episcopalis communio*, v ktorej sa hlbšie venuje významu synody a vysvetľuje zmeny v jej štruktúre: v prvej fáze získať čo najširšiu

mienku Božieho ľudu, počnúc miestnymi cirkvami; v druhej fáze potom vyzvať na aktívnu a priamu účasť pri hľadaní odpovedí na vzniknuté otázky a pri výmene skúseností a nakoniec v tretej fáze vytrvalo implementovať riešenia do rôznych oblastí jednotlivých kultúrnych kontextov. Pozvanie nanovo objaviť v synodalite konštitutívny rozmer Cirkvi je okrem iného aj ústredným prvkom dokumentu Medzinárodnej teologickej komisie: *Synodalita v živote a poslaní Cirkvi*. Reforma Biskupskej synody sa nepochybne ubera týmto smerom. Nejde len o posilnenie identity a služby tohto kolegiálneho organizmu ako prejavu vedenia Cirkvi, ktorej vnútorný rozmer je univerzálny a miestny zároveň. Ide o snahu vytvoriť z tohto zhromaždenia nástroj na aktiváciu procesov synodality, ktoré by mali charakterizovať cirkevnú komunitu na všetkých úrovniach. V tomto svetle je potrebné uvádzať dôležité zmeny, ktoré prináša pápež František.

Prvá spočíva v inštrukcii, podľa ktorej vypracované závery synodálneho zhromaždenia môžu byť so súhlasom pápeža vyhlásené ako smerodajné pre celú Cirkev. Znamená to, že Biskupská synoda, v spoločenstve s pápežom, je uznaná ako smerodajný kompetentný úrad pre rozlišovanie a smerovanie Cirkvi.

Druhá novinka spočíva v rozširovaní účastníkov na synode, pokiaľ ide o jej riadnych členov, na zástupcov celého Božieho ľudu spolu s biskupmi: kňazi, laici, muži, ženy, členovia rehoľných rádov, nových hnutí a cirkevných spoločenstiev. Toto zviditeľňuje a zefektívňuje profil synody ako zastupiteľského zhromaždenia celého Božieho ľudu.

Je to míľový krok v procese obnovy Cirkvi, ktorý urobil pápež František v šlapajach Druhého vatikánskeho koncilu.

Prorocká ekonomika

Città Nuova

V novembri sa uskutočnilo medzinárodné stretnutie *Prophetic Economy*. Zúčastnilo sa na ňom vyše päťsto účastníkov z viac ako 40 krajín celého sveta. Program pozostával z otvorených stretnutí, pracovných skupín a rôznych kreatívnych a sociálnych workshopov. Medzi hosťami bol aj svetoznámy ekonóm Jeffrey Sachs.

„Nie sú to jednotlivé kroky, ale celý les, ktorý potichu rastie.“ Toto je jeden z dojmov päťsto účastníkov z viac ako 40 krajín reprezentujúcich päť kontinentov sveta, ktorí sa zišli v medzinárodnom Centre Mariapoli v Castel Gandolfo blízko Ríma (Taliansko) na

Foto: 2x M. Čalfová

Luigino Bruni diskutuje s mladými.

Ludovít Ján Čalfa (Luis) z Košíc v medzinárodnej panelovej diskusii o „Výzvach a nádejach budúcnosti“, kde prezentuje svoj pohľad na ekológiu a konzum aj na základe skautskej skúsenosti.

stretnutí Prophetic Economy. Vďaka otvoreným diskusiám, pracovným skupinám, kreatívnym a sociálnym workshopom bola možná interaktívna a medzigeneračná výmena.

Stretnutie sa začalo ako medzinárodná platforma na vzájomnú výmenu skúseností a inšpiráciu. Podarilo sa mu však prekročiť prah obyčajného networkingu a stalo sa podnetom a povzbudením spoločne sa zapojiť nielen do každodenných iniciatív, ale aj do lokálnych a medzinárodných aktivít.

„Prorocká ekonomika znamená ekonomiku, ktorá koná vo svetle prorokov, teda vo svetle spravodlivosti, pokoja, naplnenia potrieb tých najchudobnejších ľudí, vo svetle ochrany stvorenstva,“ poznamenal Jeffrey Sachs, ktorý vystúpil na stretnutí.

Zloženie účastníkov bolo rôzne: ekonómovia, ekonomicko-finanční experti, ekologickí aktivisti, podnikatelia a študenti, osoby z rôznych kultúr a náboženstiev. Vekové zastúpenie bolo od deväť rokov vyššie. A práve mladí a deti sa zúčastňovali či už na špeciálnom programe s rôznymi hrami a rozhovormi s expertmi na ekonomické a ekologické témy, ako aj na rôznych paneloch s dospelými, kde kládli otáz-

ky, dávali návrhy a rozprávali svoje skúsenosti Josianne Gauthierová, generálna sekretárka CIDSE (Medzinárodná aliancia katolíckych rozvojových agentúr spoločne sa zasadzujúcich za spravodlivosť vo svete), povedala: „Mimoriadne pekné bolo, že tu boli s nami aj deti a mladí. Netváрили sa, že sú súčasťou každej diskusie, nechceli napodobňovať dospelých, ani neboli len na okrasu alebo len tak prítomní, aby okrášlili toto stretnutie, aj keď vďaka nim určite bolo krajšie. Boli tu ako prirodzená súčasť života, skutočného života. A inšpirovali nás svojím hlbokým dôvtipom, záujmom a opravdivosťou.“

Pripravený program chcel poukázať na už fungujúce dobré ekonomické príklady

„Prorocký pohľad má ten, kto sa pozerá dopredu a odváži sa zaostriť pohľad cez prekážky, aby identifikoval možné cesty. Keďže aktuálny model ekonomického a sociálneho poriadku viac nefunguje, prorocká ekonomika hovorí: Oslobodme sa od zastaraných spôsobov uvažovania, osmeľme sa a skúsajme nové cesty,“ vysvetlil ekonóm Stefano Zamagni.

Ekonomka Lorna Goldová poznamenala: „Hoci už existujú dobré ekonomické príklady v praxi, pre médiá a širšie okolie sú často neviditeľné. Musíme ich vytiahnuť na svetlo, pretože ak sa rozvinú, budú silnejšie. Udalosti ako táto, ktorá spája rôzne skupiny, nám dovoľujú stretnúť sa, spoznať sa, pochopiť rozličné príklady z praxe a zamýšľať sa nad tým, ako môžeme urobiť viac. Mottom tohto stretnutia totiž bolo: Osamotení nemôžeme spraviť veľa, ale spoločne je možné urobiť omnoho viac.“ Praktickými príkladmi boli víťazi súťaže Prophetic Economy Awards.

Cristina Calvová, ekonómka z Argentíny, dodala: „Nejde o utópie alebo o malé ostrovčeky v nespravodlivom a nemennom systéme. Sú signálom hmatateľnej zmeny. Často tu hrozí nebezpečenstvo, že pri pohľade na veľké globálne finančné mechanizmy sa zlakneme a cítime sa bezvýznamní. Liekom na strnulosť je rozšíriť našu mentalitu aktivizmu na všetky tri úrovne: malú, strednú aj globálnu. Prorocká ekonomika nám dokazuje, že existujú praktické príklady a teoretické ideové smery, ktoré majú silu ukázať nám nové možné cesty.“

ROZHOVOR

Zuzana Hanusová

Godzone je projekt, ktorý nehraje sám za seba

 Julo Kotus

Desiata Godzone tour prilákala na štadióny najviac ľudí vo svojej histórii. V Poprade, Košiciach, Žiline, Banskej Bystrici a v Bratislave to bolo spolu 22 511 ľudí. Žiadnemu inému kresťanskému spoločenstvu na Slovensku sa za posledné roky nepodarilo aktivizovať toľko mladých ľudí. Čo robia organizátori Godzone inak ako ostatné spoločenstvá? Čím nás môžu inšpirovať?

Hoci sa koná pod záštitou Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska a má podporu mnohých kňazov, v rámci Cirkvi opakovane čelí aj výraznej kritike. Máme sa obávať fenoménu Godzone? Ide o emocionálnu manipuláciu mladých ľudí? Rozprávali sme sa s tajomníkom Rady pre mládež a univerzity Konferencie biskupov Slovenska Ondrejom Chrvalom.

Projekt Godzone sa za desať rokov svojej existencie stal doslova fenoménom. Viete pomenovať, čo sa to udialo?

Neviem. Každý sa ma pýta, ako sa projekt Godzone stal fenoménom, a ja na to neviem odpovedať. Začalo to skupinou mladých, ktorí dostali pozvanie od Rady pre mládež Konferencie biskupov Slovenska, kde som dnes tajomníkom. Pred rokmi prišiel nápad kňaza Janka Buca spraviť turné po Slovensku, ktoré by bolo sériou koncertov. Zohnali sme vtedy didžeja, rapera a dve chválové kapely, jednou z nich bolo aj Espé, a urobili sme koncerty vo viacerých mestách Slovenska. Podmienkou bolo, aby to malo porovnateľnú kvalitu so svetskou produkciou, ale aby bol obsah evanjelizačný.

Išlo o prevzatý formát alebo sa to vytvorilo tu na Slovensku?

Bolo to vyrobené na kolene, medzi nami, z ničoho. Táto séria koncertov bola úspešná a časom si to spoločenstvo

Espé zobralo za svoju úlohu a tak vznikol celý projekt Godzone, na ktorý sa začali nabaľovať iné veci.

Prečo je tento projekt taký úspešný?

Je to kombinácia viacerých vecí. Jednou z nich je kvalita. Autori projektu hovorí, že chceme dať Bohu to najlepšie. Technika je na profesionálnej úrovni, rovnako videoprojekcia, kvalitné sú svedectvá, kvalitní ľudia, umelci. Sú tam hudobníci, ktorí sú top profesionáli, herci.

Zaujímavé na tom je, že ide o dobrovoľníkov. Ako ste dokázali motivovať na dobrovoľnícke aktivity týchto ľudí, keď dnes každý tvrdí, že na nič nemá čas? Pre Godzone sú nasadení aj otcovia rodín, nielen mladí.

Je tam niekoľko otcov rodín, dokonca aj viacero celých rodín. Celý týždeň chodia a robia pre Godzone aj s deťmi. Projekt Godzone je evanjelizačný a kerygmatický.

Čo tým myslíte?

Pápežský kazateľ Raniero Cantalamessa hovorí, že v prvotnej Cirkvi katechéze, teda formácii vo viere, predchádzala kerygma, prvé ohlasovanie. Ide o podanie základnej informácie o tom, čo je kresťanstvo, že Boh je dobrý Otec, ktorý stvoril svet z lásky, miluje nás, a keď sme sa od neho odvrátili hriechom, poslal svojho Syna Ježiša Krista, ktorý nás vykúpil, zlomil moc smrti a moc Zlého. A tí, ktorí sa pre neho rozhodnú a uveria v neho, tvoria Cirkev a Cirkvi dáva Boh Ducha Svätého, aby ju oživoval a hýbal dopredu. Zároveň je prvotná kerygma pozvaním na osobné stretnutie s týmto Bohom, nielen informácia o ňom. Toto je teda aj základný odkaz Godzone. My v Cirkvi mnoho ráz začíname stavať dom od podlahy. Nám sa však dnes táto podlaha prepadá. Ľuďom dnes chýba základ, máme slabú antropológiu, ľudia nevedia, kto sú, často sú stratení. A keď v Cirkvi prichádzame s odpoveďou, ktorá je formačná a katechetická, začíname od takej vysokej úrovne, že mladí sa nechytajú.

Tvrdíte teda, že sa máme s mladými dostať na tú bázu a nepreliezať istú latku? Nie je to podceňovanie dnešných mladých ľudí?

Nie, to si nemyslím. Neznamená to, že v snahe zaujať mladých musíme zrieďať evanjelium. To v žiadnom prípade. My sa len dostávame na absolútne základnú úroveň viery, na otázku, o čom naša viera je. Tak ako to prízvukovali poslední traja pápeži, viera nie je len morálny systém, norma správania, ani filozofia, ale je to stretnutie so živým Bohom. Toto je podstata. My mladým pre krátkosť času nevysvetľujeme následné veci, ale na Godzone sa ohlasuje, že Ježiš je živý, je tu prítomný a každý sa s ním môže stretnúť. Pozývame mladých na adoráciu. Keď ich však posadíte pred bielu Hostiu a oni nevedia, že toto je živý Ježiš, ktorý za nás zomrel na kríži, že máme odpustené hriechy, tak nevedia presne, čo na adorácii majú robiť. No ak ho prijímú, potom už v živote nie sú sami a aj na Hostiu pozerajú inak a nevedia sa od adorácie odtrhnúť.

Viera nie je morálny systém, norma správania, ani filozofia. Je to stretnutie so živým Bohom.

Na Godzone však asi chodia väčšinou mladí, ktorí už majú svoju formáciu v rôznych spoločenstvách, alebo z rodín či farností, a toto už teda majú za sebou. Alebo sa mýlim?

Toto je presne to, na čo narážame v pastorácii mládeže. My predpokladáme, že to tak je a mladí už majú základ. Poviem to na príklade našej skúsenosti z animátorských škôl. Mysleli sme si, že mladí už majú ľudský základ z rodiny a vo farnosti dostali nábožen-

skú nadstavbu. Na animátorskej škole je už len ich naučiť slúžiť iným mladým, viesť stretnutia vo farnostiach či organizovať malé akcie. Zrazu sme však zistili, že my ich učíme slúžiť, a oni pritom nemajú základy. Nerád to hovorím, ale museli sme začať suplovať úlohu rodín a farností a dať im základné ohlasovanie, kto je pre mňa Boh. Prešli sme s nimi základy viery, aby vedeli, čomu vlastne veria, a zrazu tá strecha služby, ktorú budujeme, dostala steny, akoby oporné stĺpy. My sme chceli, aby slúžili spoločenstvu, a pritom dievčatá sa nám tam rúcali z toho, že sú tučné a škaredé, a chalani sa rúcali, lebo si mysleli, že sú príliš neschopní, a my im hovoríme o Bohu, hoci oni majú problém aj so základnou antropológiou.

Aké typy ľudí chodia na Godzone?

Ide o celé spektrum. Sú tam ľudia, ktorí sa opakovanne vracajú a prídu sa tam osviežiť vo viere a mentalite projek-

tu. Sú tam ľudia, ktorí sa hľadajú, začínajú vo viere a nájdu tam prvé oslovenie. Potom sú tam aj ľudia z ulice, pretože Godzone sa nezačína o šiestej večer. V danom meste sa ráno ide do škôl, robia sa evanjelizácie cez prestávky alebo hodiny. Ja som bol tento rok práve v pozývacom tíme na školách. Každý deň sme obehli aj tri-štyri základné alebo stredné školy v tom meste alebo okolí.

Ako pozývate na školách?

Je tam opäť hudba, svedectvá života a pozvánka na Godzone. A keď aj tí mladí neprídu večer na program, tak už dostali základné posolstvo. Ohlasujú to mladí, čiže rovesníci hovoria, čo zažili s Bohom. A poobede v ten deň je aj evanjelizácia v meste na námestí.

Títo mladí dobrovoľníci sú odchovancami Godzone? Alebo sú to ľudia z rôznych charizmatických stretiek?

Tu treba vysvetliť, ako Godzone vôbec funguje. Mnohí nám vyčítajú, že príde-me do mesta, urobí sa show a potom odídeme. My sa však vždy dopredu spájame s miestnymi spoločenstvami, ideálne s miestnym kňazom pre mládež. Sám som takto pôsobil, keď som bol v Trnave ako kňaz pre mládež. Na konci Godzone sme predstavili lídrov miestnych spoločenstiev, ktorí dali mladým presné informácie, kde a kedy sa stretávajú, dostali konkrétnu pozvánku, ako v duchovnom živote pokračovať vo svojom meste.

Ešte účinnejšie však bolo, keď sme im pri východe z haly rozdali papieriky s výzvou: napíš svoje meno a kontakt a hoď to do schránky. Keď sa celý program skončí, zoberie sa obsah schránky s tisíckami odpovedí, vytriedi sa to podľa miest, zhromaždí sa to do tabulky a tú pošlú miestnym kňazom pre mládež. Ten už ich vie navigovať na spoločenstvo, ktoré majú najbližšie.

O aké spoločenstvá ide?

Sú to väčšinou charizmatické spoločenstvá, ale aj iné, ktoré sú zosieťované pod miestnym kňazom pre mládež.

V čom vidíte prínos Godzone pre slovenskú Cirkev?

Je to projekt, ktorý nehrá sám za seba. Prichádza do miest so základnou tézou a to je budovať generáciu, ktorá verí v Krista, ale nielen súkromne. Pozýva mladých, aby začali niečo robiť. Voláme to zmena atmosféry – meň atmosféru vo svojej triede, vo svojej rodine. Tento rok sme vymysleli akciu X. Každý dostal kartičku s úlohou, napríklad vstaň ráno skôr a priprav svojej rodine raňajky. Cieľom bolo, aby aktívne pretavili vieru do života.

V máji po Godzone tour sa organizuje dvojdná Godzone konferencia, kde sa ide viac na hlbinu. Kto chce ešte viac, môže sa prihlásiť na animátorskú Godzone školu alebo inú animátorskú školu, ktoré sú v takmer každej diecéze. V tejto škole dostane serióznou dvojročnú prípravu.

A čo to prinieslo našej Cirkvi? Najmä jednotu.

Jednotu? Paradoxne vnímame skôr rozporuplné postoje kňazov a biskupov k projektu Godzone...

Keď si pozriete 300-členný tím Godzone, to nie je jedna partia. To sú mladí zo všetkých možných charizmatických spoločenstiev, od západu na východ. Namiesto toho, aby v týchto spoločenstvách bola rivalita, čo sme tu mali reálne desať, pätnásť rokov dozadu, že spoločenstvá sa pretekali, kto má viac členov, väčšie chvály, dnes tu máme veľkú jednotu charizmatických spoločenstiev a na Godzone neviete rozlíšiť, kto je z akého spoločenstva. Všetci bojujú za to, aby sa Slovensko stalo Božou krajinou.

Nad Godzone prevzala záštitu aj Konferencia biskupov Slovenska cez svoju Radu pre mládež a vysoké školy. Organizátori vyjadrujú poslušnosť biskupom, neutekajú pred prípadnou

kritikou. Má teda Katolícka cirkev na Slovensku vplyv na Godzone?

Rozhodne áno. Tento projekt spustil kňaz Ján Buc, potom ho prebral Julo Slovák a neskôr som v Rade pre mládež vymenil Janka Buca. Organizátori Godzone však chodili len raz ročne na radu referovať, ako sa hýbu ďalej. To sa nám zdalo trochu málo, tak sme s otcom biskupom Galisom rozšírili radu a pozvali do nej zástupcov viacerých organizácií, ako je Erko, Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže, fran-tiškánsku Gifru, saleziánsku Domku a tiež projekt Godzone, lebo má veľký dosah na mladých. Julo Slovák odvtedy osobne chodí na radu, kde aj ostatným členom, ktorí mali voči Godzone výhrady, osobne všetko vysvetľoval. Videl som, ako padajú predsudky, lebo ľudia sa pýtali priamo. Časom som bol uvoľnený naplno pre mládež na Slovensku a Julo ma pozval pozrieť sa priamo do kuchyne. Keďže som v kontakte s biskupmi, chceli, aby som išiel s nimi na tour, aby som s nimi strávil celý týždeň a zažil všetko zblízka. Odvtedy s nimi chodím už tretí rok, celú Godzone tour žijem s nimi, sedím na generálkach, píšem si poznámky, čokoľvek sa mi nezdá, poviem a pripomienkujem, vždy ma vypočujú. Dostal som od nich pozvanie ísť aj na Godzone školu. Hoci tam boli viacerí kňazi, mňa zavolali cielene, aby som im pozeral na prsty a aby som čokoľvek okomentoval. Konzultoval som to s otcom biskupom a naozaj som nastúpil aj na túto ich školu, počúval som všetky prednášky.

A čo to prinieslo našej Cirkvi? Najmä jednotu.

Biskupi si vás potom predvolávajú, aby ste o tom podali report?

Áno, niektorí si ma predvolávajú, niektorí nie. Projekt Godzone má aj veľa odporcov.

Teda projekt Godzone priniesol jednotu medzi charizmatické spoločenstvá, samotných kňazov však rozdelil?

V týchto dňoch sa tvorí vyjadrenie zo strany Godzone, lebo na internete nájdete kadejaké ohováračské pamflety, ale nie je oficiálne vyjadrenie zo strany Godzone. Najkritickejšie hlasy prichádzajú od tých, ktorí nikdy na programe Godzone neboli. Sú aj seriózni kritici, ktorí o projekte píšú, ale viem, že nikdy, ani jeden večer, sa neboli na Godzone pozrieť.

V tých diecézach, kde mali biskupi s Godzone problém, sa tour neuskutočnila. Aká je dnes nálada medzi biskupmi vo veci Godzone?

Niektorí sú opatrní, až veľmi opatrní, iní zase projekt vyslovene podporujú a tí tam aj osobne chodia. Potom sú takí, ktorí to neriešia a dôverujú nám. Mám skúsenosť, že niektorí kritici aj osobne prišli, a keď videli, čo sa tam robí, zmenili názor.

Tento rok bolo pre mňa veľkou radosťou, že tam neboli už len charizmatické spoločenstvá, pomáhali napríklad aj saleziáni, pre ktorých to nie je ich hlavná spiritualita, ale majú veľké dary. Povedali si, že tu ide o Slovensko, a tak sa aj oni rozhodli ponúknuť svoje talenty. Jednota sa teda začína budovať už poza spoločenstvá.

Jasné je, že kritika sa vyskytla aj tento rok, preto sme po skončení tour iniciovali stretnutia a chceme byť čo najkonkrétnejší. Keď nám niekto reálne povie, čo je tam nesprávne, sme otvorení to prijať a zmeniť.

Kritika sa zameriava nielen na to, čo je v súlade s katolíckou náukou a čo nie, ale cieľi aj na samotný štýl a masovosť projektu. Podľa niektorých ide o krok k uniforme. Údajne osem z desiatich mladých katolíkov je dnes na Slovensku formovaných v niektorom z charizmatických spoločenstiev. Nestrácame tým rôznorodosť a pluralitu spiritualít tým, že ostatné spoločenstvá ťahajú za kratší koniec?

Na to odpoviem fenoménom Národných stretnutí mládeže, ktoré vychádzajú zo Svetových dní mládeže. Ide o krásne stretnutie spiritualít a kultúr pod záštitou Svätého Otca. Víziu Národných stretnutí mládeže vedíme presne v tomto duchu. Keď si pozriete P15, P18 a R13, ako je tam poskladaný program, zistíte, že cieľne dávame čo najväčší mix spiritualít. Je tam mariánska mládež, adorácia, je tam Taizé, aj chvály, ktoré sú tam len jedna z možností. Ide o formu mozaiky, aby sme ponúkli to najpestrejšie, čo v Cirkvi možno nájsť. Každý mladý si teda v programe nájde niečo, čo mu je blízke, a pri iných bodoch má možnosť spoznať iné spoločenstvá.

Je pravda, že projekt Godzone ide jedným smerom, a je pravda, že mladým chutí. Bolo by však chybou pastorácie mládeže ísť len touto cestou. Preto sa snažíme v pastorácii rozvíjať viacero spiritualít.

Programu, ktorý ponúka Godzone, sa vyčíta istá zážitkovosť a celenie na emócie...

Prirovnal by som to k vedeniu mladých vo vzťahoch. Ak mladým povieme, že dotyky a bozky do vzťahu nepatria a, naopak, aby sa na seba pozerali zaľúbene z metrového odstu- pu, tak vám povedia, že nie ste z tohto sveta, veď nie je normálne sa nedotýkať, keď sa máme radi. Mnohí v Cirkvi však tak veľmi bojujú o čisto- tu, že aj toto vnímajú ako prevenciu, aby sa náhodou niečo nestalo. K to- muto ustráchanému prístupu by som postavil Jána Pavla II. a jeho *Teológiu tela*, ktorá hovorí o tele ako Božom chráme, otvorene hovorí o samotnej sexualite.

Ak na Godzone vzbudíme určité emócie, je zásadnou chybou, ak sa to na emóciách skončí. Lebo to je krát- kodobé a rýchlo to vyprchá. To je ako- by sme mladým zaľúbeným pove- dali, že k láske stačia bozky a doty- ky. My nechceme vyrábať sterilných mladých. Ježiš chce zobudiť ich emó- cie, vôľu, rozum, celú osobnosť. Keď je

na Godzone aj emočný prvok, vždy je prepojený s Božou prítomnosťou.

Nenadobudnú však mladí pocit, že ta- kéto podujatie, nabité emóciami, je vrcholom duchovného života?

Nie, dávame si na to pozor aj v ďal- šej formácii. Hovoríme im, že keď chcú dať pri modlitbe ruky hore, mô- žu to urobiť, ak to necítia, nech sa nesí- lia len preto, že to tak robia ľudia oko- lo. V modlitbe majú byť slobodní. Hoci veľa ráz sa niečo vnútorné pretaví aj do vonkajších znakov. Na Godzone sa nehovorí nič o dvíhaní rúk, skákaní a o emóciách. Hovorí sa tam o stretnutí s Bohom. Takže my ich voláme k pod- state, ktorá má právo sa prejaviť.

*Keď je na
Godzone aj
emočný prvok,
vždy je prepo-
jený s Božou
prítomnosťou.*

Kritika cieli aj na to, že tam nezazne- jú nijaké mariánske piesne alebo prí- behy svätých, ktoré sú tiež súčasťou katolíckej tradície, a tak to pripomí- na evanjelické spôsoby modlitby...

Tu mám protitázku – koľko sa píše o Márii v prvých troch storočiach Cirkvi? Práve v tomto období bola ve- lmi silná kerygma, spomínané ohlaso- vanie, a od roku 313 už netreba ohla- sovať, ale je potrebné prehlbovanie, až potom prichádzajú mariánske dogmy. Mária sa teologicky objavuje na scéne až po tomto období. Keďže riešime prvé ohlasovanie, tak hovoríme o mi- lujúcom Bohu. Samozrejme, tým je to absolútne prijateľné pre evanjelikov. Hlásame také základné veci, že keby s tým mal niekto problém, tak už nie je kresťan. To je ako strom, ktorý sa po-

tom rozkonári, ale my sme na úrov- ni kmeňa.

Na druhej strane tento rok zazne- la počas Godzone trikrát výzva na svä- tú spoveď, čo je jasné prihlásenie sa ku katolicizmu a k sviatostiam, a mnohí mladí išli.

Máte pocit, že aj u nás na Slovensku je opäť potrebné sa vrátiť k tej bá- ze ohlasovania, ako to bolo počas pr- vých storočí v Cirkvi?

Rozhodne áno. Prejdite sa v Bratislave po kaviarňach a začnite ho- voriť o mariánskej úcte, budú sa na vás pozeráť ako na zjavenie. Žijeme v od- kresťančených časoch.

Hoci máme plné mariánske púte, plné mládežnícke sväté omše v mestách, rady na spovede?

V jednom meste, kde som bol kap- lánom, mi môj dekan hovoril, že má- me štyri nedelne sväté omše, všetky sú plné, to je na každú omšu cca 500 ľu- dí, dokopy je to teda v nedeľu asi dve- tisíc ľudí. No toto mesto má dvadsať- tisíc obyvateľov, to znamená, že osem- násttisíc obyvateľov mesta nám nepri- šlo v nedeľu na svätú omšu. Zrazu sme na iných číslach.

Ja pochádzam z dediny, kde úpl- ne každý chodil v nedeľu do kostola. Dnes je situácia iná. Keď som bol die- ťa, ten, kto nešiel do kostola, bol out- sider. Dnes? Keď ide tretina z tých ľu- dí, čo tam bývajú, do kostola, tak je to dosť. My ich už nevieme motivovať tak, že patrí sa ísť do kostola. No viem ich motivovať tým, keď im ohlásim, že nie sú stratení, lebo majú živého Boha. Robím v pastorácii mládeže desať ro- kov a poviem vám, že mladí nám kladú tvrdé otázky. Musel som zísť úplne na dno svojich odpovedí, aby som im vô- bec dokázal odpovedať. Neuspokojia sa už s jednoduchými odpoveďami. A to pracujem s „dobrými“ mladými, ktorí sú v Cirkvi.

Teraz hovoríte, že mladí túžia ísť hlb- šie, majú otázky. Godzone ponúka tú prvotnú emóciu, videoprojekcie,

modernú hudbu. Nenarazia mladí po Godzone pri stretnutí s reálnou Cirkvou na veľké sklamanie? Keď si zoberiete ruženec, litánie, svätú omšu, ťažko to môže konkurovať programu Godzone.

Ak by bol projekt Godzone o videoprojekciách a hudbe, rýchlo narazíme. Ak však ohlásime na Godzone Boha a toho istého Krista potom vnímame aj pri modlitbe ruženca a pozoráme na neho očami Márie, ruženec už nie je nudný, je úplne o niečom inom.

V Cirkvi to o chvíľu bude o tom, či sa začneme sťahovať do geta, spravíme si subkultúru na okraji, kde budeme žiť svoje hodnoty, a ten zlý svet nech nám dá pokoj. Projekt Godzone hovorí, že možno žiť vo svete, mať z toho radosť, ísť na motokáry alebo do sauny, ale vnútro treba mať evanjeliové, byť Božím synom a Božou dcérou.

Problém však vidím skôr v niečom inom. Keď si už mladí nájdu ten vzťah, objavia hĺbku Písma, začnú žiť s Bohom a chcú ísť na svätú omšu, prídu za kňazom s prosbou, že sa chcú viac zapojiť a dozvedieť sa viac o Cirkvi, lebo boli na Godzone. Ten kňaz ich však pošle preč so slovami, že Godzone je sekta. Podľa neho sú domotaní, na tom sa nedá stavať, a tak nech idú preč. Títo mladí prídu do veľkého rozporu, lebo keď nájdu Boha a prídu za tým, kto Boha hlása, on mi povie, že tam Boh nie je. Dostávajú dokonca na výber: buď budeš na mojej omši, alebo si choď k tým sektárom na Godzone. Takže sú to aj kňazi, ktorí mladých, čo sa len teraz zapálili, vyhánajú z Cirkvi.

Moja osobná úloha je povedať im, aby išli ďalej, a že to, čo zažívajú pri svätej omši, na adorácii, je ten istý Boh, ktorého nájdu v hĺbine, nájdu ho v autoritách, kňazoch, biskupoch.

Majú mať rodičia obavu poslať dieťa na Godzone, keď už je napríklad formované v inej spiritualite?

Nech prídu s ním. Tým, že Godzone hovorí naozaj o základných veciach, nemáme sa čoho báť, ak máme osobný vzťah s Ježišom. Tam nie je iný

Ježiš. Problém môže nastať, ak nemáme vzťah s Ježišom a sme vedení len ku kultúrnym prejavom viery. Godzone totiž pozýva na stretnutie s osobným Ježišom.

Ja som tiež z tradičnej rodiny, z dediny. Keď som sa už ako kňaz stretol s charizmatickými prejavmi, zo začiatku som si kládol otázku, čo to je. Postavil som sa do kúta ako inkvizítor. Potom som uvažoval, či je možné, že Boh, ktorého nasledujem celý svoj život, je v tomto spoločenstve živý a pôsobí? Sú to emoční manipulátori alebo to môže byť Duch Svätý? Bože, ak si tu, daj sa mi spoznať. A zrazu z inkvizítora, ktorý zakazuje, som ohlasovateľ Boha, ktorý usmerňuje.

Potrebuje dnešná mládež video, sociálne siete, youtube, silné obrazy, aby stretla Boha?

Ona tým žije tak či tak. Nesmieme sa stať subkultúrou, ktorá ostala v polovici dvadsiateho storočia. Nemôžeme byť ako amiši, ktorí odmietajú novú kultúru a žijú v zruboch, jazdia na koňoch, odmietajú techniku. Niektorí to chodia obdivovať, ale málokto tak chce žiť.

Toto všetko sú nástroje, nie ciele. Mladí dnes už nečítajú texty, oni pozorajú videá a ja môžem priniesť Krista do ich sveta a kultúry. To je presne tá debata, či Boha obmedzíme na jednu kultúru, že hovorí len po latinsky a ničomu inému nerozumie, alebo sa vtelil a stal sa jedným z nás.

Keďže mladí dnes žijú už len heslovito, sú menej či viac citliví na duchovné veci? Lebo na prvý pohľad to pôsobí negatívne, že ideme smerom k väčšej povrchnosti...

Na antropologickej rovine sa nám naozaj mení schopnosť mladých, ako vnímajú seba a svet. Výhodou tejto generácie je však ich obrovská kreativita a flexibilita, nevýhodou je určitá absencia stability a vytrvalosti. Záväzok na celý život začína byť problém. No tvorivosť, novosť a život, to prináša táto generácia viac ako generácia pred nimi.

Ako by mali spoločenstvá zmeniť mentalitu v prístupe k mladým? Zažili ste úspešný projekt Godzone zblízka, v čom by sme my, deti sedemdesiatych a osemdesiatych rokov, mali zísť na zem, aby sme mladých nestratili?

Mali by sme im dať šancu reálne si tvoriť svoje prostredie. Keď mám dieťa v puberte, treba mu dať priestor, aby si vytapetovalo izbu, čím ono chce, a nebudem mu radiť, ako má jeho izba vyzerať.

Ak mám mladých v spoločenstve, dám tam jedného človeka, ktorý je zodpovedný, ale formu nech si určia sami. Treba im veriť, nekontrolovať ich za každým rohom a zároveň sa vedieť od nich aj niečo učiť. Čo ak ma vie môj syn niečo naučiť? Zoberme si slávny film *Marečku, podejte mi pero*, kde syn doučuje vlastného otca a ten našiel dost pokory, aby sa na to dal.

Majme pokoru a priznajme si, že naši mladí nás aj v niečom predbehli. Hoci žijú v dobe, ktorá má pred sebou veľké výzvy, ale to nie je katastrofa, to je zmena paradigmy a my s touto zmenou musíme rátať a reagovať na ňu. Je to celé o dialógu a o tom, čo prízvukuje Svätý Otec František, že máme veriť mladým, lebo sú dnes vylúčení, málokto im dáva zodpovednosť. Na druhej strane vyzýva mladých, aby išli k starcom a pýtali sa na ich múdrosť. Nech sa stretávajú generácie, dôverujú si a nech si navzájom vymieňajú skúsenosti.

Mgr. Ondrej Chrvala

Pohádza z obce Naháč. Aktuálne pôsobí ako kaplán vo farnosti Dvorníky v trnavskej arcidiecéze a ako tajomník Rady pre mládež a univerzity pri konferencii biskupov Slovenska. Bol hlavným zodpovedným za prípravu Národných stretnutí mládeže P15 v Poprade a P18 v Prešove.

Priateľstvo

Pani Julka je moja bývalá kolegyňa. Má osemdesiatštyri rokov. Pracovali sme na jednom oddelení asi pätnásť rokov. Po čase som odišla pracovať inde a ona odišla do dôchodku. Bývali sme na jednom sídlisku, tak som ju občas navštívila. Priznám sa, že väčšinou vtedy, keď som potrebovala jej služby – vedela totiž šiť. Vždy to pre mňa urobila rada. Ja som jej zas pomohla nastaviť nový televízor, naučila som ju narábať s mobilným telefónom a iné veci.

Žila so svojím manželom. Mala ťažké detstvo, mama jej zomrela pri pôrode. Keďže v rodine bolo viac detí, otec ju dal po narodení do detského domova. Potom si ju zobrali istí manželia do pestúnskej starostlivosti. Jeť vraj mala dosť, ale lásku nezažila. Má jedného syna, ktorý žije s rodinou mimo Košíc. V posledných rokoch sa pre niečo pohádali a syn sa odmlčal. Nevedela o ňom nič, nemala ani jeho telefónne číslo. Pred časom manžel ochorel, musel nastúpiť do nemocnice a lekár chcel hovoriť so synom. S plačom mi volala, či ho neviem nájsť. Podarilo sa mi skontaktovať sa s jeho manželkou a nasledujúci deň syn prišiel. Potom im občas zavolať. Manžel sa z nemocnice vrátil a držal sa celkom dobre. V januári sa však pošmykol na lade a s prasknutou panvou skončil v nemocnici. Julka mu potrebovala odnieť osobné veci. Sanitka ho totiž vzala oblečeného tak, ako bol. Prosila ma o pomoc. Ona už veľmi von nechodila a netrúfala si ísť sama.

Viackrát sme ho spolu navštívili. Veľký problém nastal, keď ho priviezli domov. Nevedel totiž chodiť, potreboval barly, nemohol sám na WC... Tak sme kúpili barly (aby ich dostal na recept, potreboval by ísť k ortopédovi), plienky a ostatné veci. Volala synovi, aby prišiel, ale pre pracovné povinnosti nemohol. Rozhodla som sa, že za ním vycestujem. Dohodla som si stretnutie a vysvetlila som mu naliehavosť situácie. Otec potreboval držadlá a podložku do WC, tiež sedačku do vane a iné veci. V priebehu týždňa všetko zariadil a spomenuté veci namontoval. Starý pán sa z toho dostal, ale nastali ďalšie zdravotné problémy. V septembri musel ísť na ďalšiu operáciu, ktorú neprežil. Mal skoro osemdesiatosem rokov. Julka mi s plačom zavolala, čo sa stalo. Ostala som s ňou, kým syn neprišiel. Pomáhala som mu s pohrebom, karom a so všetkým, čo k tomu patrí. Po pohrebe mi ich nevesta napísala, že mi veľmi ďakuje za všetko, čo som pre nich urobila. Julka sa pomaly s pomocou lekárov snaží žiť sama, často mi volá a ja – koľko je v mojich silách – jej pomáham. Poprosila som aj najbližších susedov, aby jej občas zazvonili a aspoň sa spýtali, ako sa má. Boli za to radi a už ju aj navštívili.

Pani Julka nie je veriaca. Pre mňa však nie je dôležité, či chodí alebo nechodí do kostola. Je to môj blížny, veľký opustený Ježiš, ktorý potrebuje pomoc.

A. H.

Božia matematika

Koncom februára sme cestovali autom z práce domov, keď kolegyni zatelefonoval brat. Súrne potreboval požičať peniaze. Po chvíli sa kolegyňa rozhovorila o ich problémoch: „Brat má farmu so štyridsiatimi koňmi a nemá už pre ne krmivo. Objednal kamión sena, no nemá dosť peňazí na zaplatenie. Minulá sezóna bola veľmi suchá. Už koncom leta musel na paši kone dokrmovať senom, ktoré mal nachystané na zimu. „Ja som mu dala všetky svoje úspory, už mu nemám ako pomôcť,“ povedala. Spýtal som sa: „Kedy má prísť seno?“ „Zajtra,“ znela odpoveď. Po chvíli uvažovania som jej ponúkol, že bratovi chýbajúcu časť požičiam. Nenamietala a ulavilo sa jej.

V júli pokračoval rozhovor: „Brat zatiaľ nepredal žiadne kone, nemá peniaze na vrátenie. No moja mama doučuje matematiku. Ak by si chcel, môžu deti chodiť ku nej na doučovanie a aspoň časť sa ti takto vráti.“ Odpovedal som, že doma sa musíme o tom poradiť, najmä s deťmi. Najstaršia dcéra má od septembra nastúpiť do prvého ročníka gymnázia a matematika pre ňu môže byť prospešná...

Doma si to však nikto nemyslel. Deti išli do vývrtky: „Matematika? A cez prázdniny?... bláznovstvo!“ Ich nesúhlas

narástol najmä potom, ako zistili, že doučujúcou bude 80-ročná učiteľka matematiky na dôchodku. Zopárkrát sme to v júli ešte prebrali. No bez odpovede. V auguste zrazu dcéra súhlasila. Možno po argumente, že je to pomoc aj ich rodine, ich koňom a tiež jej. Po prvom stretnutí sa situácia zmenila a z doučujúcej učiteľky sa postupom času stala aj dobrá pani na vyzorprávanie sa. Po približne ôsmich doučovaniach prišla prvá písomka z matematiky. Dcéra, pre ktorú matematika nikdy nebola stredobodom záujmu, ju napísala ako druhú najlepšiu z triedy. Potešilo nás to všetkých. A na doučovacie hodiny doposiaľ stále chodí.

P. H.

Nechať synovi slobodu

Náš syn je čerstvý osemnásťročný mladý muž. Vyhral za svoju školu súťaž a postúpil do ďalšieho kola v Bratislave. Veľmi sme sa tomu tešili. Jedného dňa prišiel zo školy a povedal, že keďže sú so spolužiakom obaja už dospelí, nemajú nárok na to, aby ich učiteľ sprevádzal. Materiály, ktoré k projektu vytvorili, boli veľmi veľké a potrebovali ich odviezť autom. Rozhodol sa, že zoberie svoje auto a spolužiaka a pôjdu do Bratislavy sami.

V prvej chvíli mi to zobralo dych a napadli mi všetky možné nástrahy a nebezpečenstvá na ceste a v hlavnom meste. S humorom sebe vlastným mi povedal: „Mami, veď je to len päť hodín cesty. Potom ti zavolám, že som došiel.“ Nevidel žiadny problém v tom, aby išli autom päťsto kilometrov sami dvaja, s materiálmi k projektu na zadnom sedadle. Keď sa manžel vrátil z práce, povedala som mu o tom. Navrhol synovi, aby si radšej vzal naše bezpečnejšie auto. Ponúkol mu tiež, že ak by chcel, môže byť len jeho spolujazdec. Šoférovať môže,

samozrejme, on, ale že mu bude k dispozícii, ak by sa vyskytol nejaký problém. Tiež sme spolu hovorili o tom, že škola by mala zabezpečiť prevoz materiálov – veď žiaci nejdú na súťaž len sami za seba, zastupujú predsa školu.

Videli sme, že syn je odhodlaný ísť za každých podmienok. Uzavreli sme to tak, že sa k tomu ešte vrátíme. Ako rodičia sme však cítili, že je potrebné „odstrihnúť“ sa od svojho strachu a obáv, vložiť syna do Božích rúk a nechať mu slobodu. Modlili sme sa za túto situáciu a prosili sme, aby Boh našiel riešenie.

Na druhý deň prišiel zo školy domov a ja som sa ho opýtala, čo je nové. Povedal mi, že zašiel za riaditeľom a povedal mu, že potrebujú na súťaž odvoz kvôli veľkosti projektu, a vysvetlil mu celú situáciu. Riaditeľ súhlasil. Dokonca bol s nimi na súťaži osobne.

M. + J.

Predpotopné názory

Som stará mama, bývam a žijem v malom meste na východe Slovenska. Najstarší, osemnásťročný vnuk žije s matkou, mojou dcérou, na opačnom konci republiky, vo veľkom meste. Jeho názory na život mladých ľudí, budovanie vzťahov aj s mladými opačného pohlavia nekorešpondovali s mojim pohľadom a názorom na vytváranie a budovanie vzťahov a na zmysluplné trávenie voľného času. A tak som neraz bola v napätí, ako budovať vzťah s ním, nepokaziť rozhovor mojou dobre mienenou radou či príkladom zo života, ktorý on „nemusel“ a považoval ho za názor z minulého storočia, predpotopný. Často tiež pridal komentár, že časy sa zmenili, dnes sa žije inak...

Prednedávnom sa ma opýtal, či môže prísť na návštevu so šestnásťročnou kamarátkou, s ktorou sú už dlhšie priatelia, a keď je u nich doma (minimálne raz do týždňa cez víkend), bývajú spolu v jednej izbe a jej rodičom to neprekáža. Bola som v pomykove, ako vyriešiť problém s nocľahom, a zostať verná svojmu presvedčeniu o tom, ako sa majú budovať vzťahy a poznávanie mladých ľudí pred uzavretím sviatostného

manželstva. A tak keď som ich priviezla zo stanice domov, ukázala som im dve izby, jednu, kde mala detskú jeho mama, a druhú, kde by mohol spať vnuk, s vysvetlením, že v mojom dome sú pri budovaní vzťahov mladých ľudí iné pravidlá. Snažila som sa vysvetľovať s láskou, aby cítili, že sú milovaní. Za tri dni ich pobytu u nás bola príležitosť aj na rozhovor s priateľkou môjho vnuka, nazvime ju Mia. Ponúkla som jej knihu od autorky M. Rivestovej Mať tak krídla, ktorá sa zaoberá budovaním čistých vzťahov pred manželstvom, homosexualitou, tým, čo je zlé na interrupcii, prečo neužívať drogy... a iné. Vysvetlila som jej, že aj keď je doma vychovávaná možno s liberálnejším pohľadom na svet a jeho problémy, môže sa oboznámiť aj s iným pohľadom a vybrať si to, čo je krajšie. Slúbila, že si knihu prečíta, a tiež sme si vymenili telefónne čísla s možnosťou konzultácie. Mladí boli radi z prijatia u nás, odchádzali s príslubom ďalšej návštevy v lete.

babka

Máte aj vy podobný príbeh zo života? Podel'te sa!

Svoje svedectvá nám môžete poslať na emailovú adresu casopis@nm.sk, radi ich uverejníme.

Chiara Lubichová

Duch Svätý robí všetky veci nové

V nasledujúcich textoch Chiara Lubichová zdôrazňuje svoj záväzok spolupracovať s Duchom Svätým, aby „urobil všetko nové“. Vždy bolo jej túžbou spojiť nebo a zem, pretože bola presvedčená o tom, že s Ježišom „sa všetko zrevolucionalizuje: politika a umenie, škola a náboženstvo, súkromný život a zábava. Všetko. On nám vnúka v našom najhlbšom vnútri každú vec a ako večný Majster nás učí a všetkému dáva hodnotu“.

Táto neuhasiteľná túžba urobiť zo zeme odlesk neba sa prejavuje počas celého jej života až do sklonku, keď slovami belgického teológa Jacquesa Leclercqa vyznáva, že chce priniesť „Bohu svet v náručí“.

Charizma pre našu dobu

Duch Svätý, ktorý je Kristovým Duchom, završuje Ježišovo „poslanie, ktorým je zhromaždiť v jednote roztratené Božie deti“ (porov. Jn 11, 52). To je cieľ charizmy jednoty.

Láska ako základ všetkého

„Usilujte sa o lásku, dychtíte po duchovných daroch, zvlášť aby ste prorokovali“ (1 Kor 14, 1). V Chiare sa prorokstvo vo svojom jadre premieta do úsilia zamerať sa na lásku, až po „aby všetci boli jedno“, a teda na univerzálne bratstvo.

Z náčrtu Pravidiel v rokoch 1951 – 1954

Náš Ideál a naše pravidlá nechcú prinášať žiadnu inú novinku okrem tej, ktorá spočíva v láske, ktorú kladieme za základ všetkého. S touto láskou – ako hovoríme Duchu Svätému – sa obnoví tvár zeme.

Charizma svetla

Nasledujúci úryvok z interview okrem autobiografického charakteru predstavuje určitú formu bilancie o účinnom pôsobení Ducha v Cirkvi a vo svete prostredníctvom charizmy jednoty.

Z rozhovoru so Sandrou Hoggettovou Rocca di Papa 18. apríla 2002

– Prečo podľa vás išlo za vami toľko dievčat?

Často hovorím o láske, je to však charizma plná svetla, cez ktorú som videla a už od začiatku som chápala, že sa rozšíri do celého sveta. [...] Bola som pod ustavičným vplyvom tohto svetla, ktoré ma osvecovalo, ako sa máme hýbať, ako máme konať, ako má vyzeráť naša práca, naša modlitba, štúdium, spôsob komunikácie, náš spôsob bývania, naše oblečenie... Pre tieto veci som mala stále svetlo, predovšetkým na začiatku, ale aj čo sa týka rozšírenia na všetky svetadiely, ako má vyzeráť organizácia hnutia, že hnutie má byť v prvom rade jedným ľudom.

Mnohoraké pôsobenie Ducha Svätého

Chiara vyjadruje úplnú dôveru v pôsobenie Ducha Svätého všade.

Z príhovoru na stretnutí mladých Pompeje 1. mája 1996

Duch Svätý dnes pôsobí rozmanitými spôsobmi v Cirkvi i mimo nej. Opísala som vám „identikitu“ skupiny súčasných mladých ľudí. No nie sú tu iba oni.

Môžete si vybrať aj niekde inde.

Dôležité je, aby ste mali v živote ideál, podľa možnosti veľký ideál, aby všetko to, čo sa vás týka, nadobudlo zmysel, aby sa vaše srdce – ako si to praje nebo – už na tejto zemi mohlo naplniť šťastím, v očakávaní toho šťastia, ktoré nikdy nepominie.

Nové pohľady na vieru

Chiara a jej prví spoločníci a spoločníčky zvyčajne pochádzali z kresťanského prostredia. Charizma jednoty a nová cirkevná skutočnosť, ktorá z nej vyplynula, predstavovali veľkú novinu predovšetkým pre nich samých, ale aj pre tých, ktorí s nimi prichádzali do styku.

„Zlatá niť“

Úryvok z lectio magistralis pri príležitosti udelenia doktorátu honoris causa z teológie na Katolíckej univerzite Fu Jen Tchaj-pej (Taiwan) 25. januára 1997

Aké sú základné piliere teológie, ktorá vyplynula z charizmy jednoty? Chcela by som spomenúť niektoré z nich, aj keď, samozrejme, nemôžu vyčerpať charakteristiku našej cesty. Je to Boh Lásky, jednota, ukrižovaný a opustený Ježiš a Mária.

Predovšetkým Boh Láska. Aj pre našu teológiu platia slová, ktoré povedal Ján Pavol II. o spiritualite, ktorú nám Boh podaroval. Povedal, že jej inšpirujúcou iskrou je láska. [...]

Láska nie je len atribútom Boha, ale je jeho Bytím. A pretože je Láska, Boh je Jeden a je zároveň Trojica: Otec, Syn a Duch Svätý.

Ježiš predovšetkým na svojej veľkonočnej ceste utrpenia, na ktorej došiel až ku sebazneplatneniu, opustnosti a kde podstupuje smrť, ktorá prináša zmŕtvychvstanie a vyliatie Ducha, nám zjavuje, že bytím Trojice je láska.

Otec z lásky plodí Syna, „stráca“ sa v ňom, žije v ňom, určitým spôsobom z lásky „neexistuje“, a práve preto je, je Otcom. Syn, ako Otcova ozvena, sa z lásky vracia k Otcovi, „stráca“ sa v ňom, žije v ňom, určitým spôsobom z lásky „neexistuje“, a práve preto je, je Synom. Duch Svätý, ktorý je vzájomnou láskou medzi Otcom a Synom, je putom ich jednoty. On sa rovnako stáva určitým spôsobom „nebytím“ z lásky, a práve preto je, je Duchom Svätým.

Uvedené úryvky sú z knihy *Duch Svätý* od Chiary Lubichovej, ktorú je možné zakúpiť na www.nm.sk/obchod.

Kresťanská existencia spočíva práve v tom, že máme účasť na živote Najsvätejšej Trojice a skrze milosť sme stotožnení s Ježišom. Tým, že sme v ňom, sme aj v Otcovi, Abbá (porov. *Rim* 8, 15-17, *Gal* 4, 6), ako nám Ježiš slúbil: „Ja som v svojom Otcovi, vy vo mne a ja vo vás“ (*Jn* 14, 20).

Vedení Duchom Svätým (porov. *Jn* 16, 13) môžeme objaviť – skrze to, že sme v Otcovi –, že láska je zlatou niťou, ktorá spája všetky články našej viery: stvorenie, vykúpenie, zbožštenie, eschatologické završenie, keď Boh Láska bude „všetkým vo všetkých“ (1 *Kor* 15, 28).

Cirkev je jednota

Chiara cítila popud konfrontovať svoju charizmu, v ktorej sa silný dôraz kladie na komunitárny rozmer, s veľkými učiteľmi duchovného života. V Avile v roku 2002 napísala do zlatej knihy: „Ďakujeme ti, sv. Terézia, za všetko, čo si pre nás urobila počas našej histórie. Vďaka! To najkrajšie poďakovanie ti však povieme v nebi. Naďalej bedli nad nami všetkými, nad naším „vonkajším hradom“, ktorý Ženích privolať na zem, aby doplnil tvoj „vnútorný hrad“ a urobil tak Cirkev krásnou, ako si po tom túžila.“

Tento dôraz na komunitárny rozmer bol príčinou vzniku Máriinho diela, ono „kráčať spoločne pod vedením Ducha“. Máriino dielo spoločne s ostatnými dielami, ktoré sa narodili v našej dobe, „svedčí o tom, že príchod novej jari v Cirkvi a vo svete nie je utópiou“.

Nástroje na uskutočnenie „aby všetci jedno boli“ (*Jn* 17, 21)

Tak ako svetlo charizmy jednoty postupne prenikalo do Cirkvi a spoločnosti, v Máriinom diele vznikali špecifické vetvy nazývané „hnutia“.

*Z príhovoru k biskupom, priateľom
Hnutia fokoláre
Rocca di Papa 6. februára 1984*

Hnutie fokoláre – to musíme zdôrazniť – nie je priamo zamerané na obnovu

rodiny, mládeže alebo rôznych sektorov spoločnosti. Jeho priamym cieľom nie je ani vyriešiť problémy rehoľných spoločenských, kňazov, seminárov, farností... aj keď v praxi pomáha vyriešiť a obnoviť toto všetko.

Cieľom Hnutia fokoláre je prispieť k uskutočneniu Ježišovho závetu vo svete, a preto v jeho vnútri vznikli hnutia so širokým záberom, ktoré sa zameriavajú na mládež, rodiny, farnosti, spoločnosť, na kňazov, rehoľníkov. Usilujú sa vytvoriť jedinu tkaninu z rôznych komponentov kresťanského sveta, aby svetu ukázali, aká je Cirkev, keď Kristus, Vzkriesený, je uprostred svojich detí.

Vtelené evanjelium

„Duch omladzuje Cirkev silou evanjelia, ustavične ju obnovuje, buduje ju a riadi rozmanitými hierarchickými a charizmatickými darmi“ (porov. LG, 4).

*Z lectio magistralis pri príležitosti
udelenia čestného doktorátu z teológie
zasväteného života
Rím 25. októbra 2004*

Ak je Kristus vteleným Slovom, Cirkev sa nám javila cez najrozmanitejšie charizmy, ktoré jej daroval Duch Svätý, ako vtelené evanjelium. Každé rehoľné spoločenstvo je predovšetkým vtenením nejakého Ježišovho výrazu, nejakej skutočnosti jeho života, jeho boľestí, slova [...].

Cez všetky tieto charizmy, ktoré rozkvitli počas storočí, sa Cirkev javí ako evanjelium rozložené v čase a tiež v priestore, pretože deti svätých zakladateľov sú často prítomné všade.

Moderné cirkevné hnutia a nové komunity pozostávajúce prevažne z laikov pokračujú v tomto nádhernom „vtelovaní“ evanjelia. Aj v nich, aj keď v rozmanitosti foriem, môžeme rozpoznať osobitné dary Ducha a podnet uvádzať Ježišove slová do života.

Chiara

slovo života

január 2019

„Statočne vyhľadávaj spravodlivosť.“ (Dt 16, 20)

Kniha Deuteronomium, Piata kniha Mojžišova, je zostavená ako zbierka rečí, ktoré Mojžiš predniesol na sklonku svojho života. V závere putovania Izraelitov do zaslúbenej zeme, ktorú z diaľky obdivoval a kam ich s odvahou viedol, pripomína novým generáciám Pánove zákony.

Táto kniha predstavuje Boží „zákon“ predovšetkým ako „slovo“ otca, ktorý sa stará o všetky svoje deti. Poskytuje tak svojmu ľudu životnú cestu, ktorá vedie k naplneniu zámeru zmluvy. Ak ju ľud bude verne zachovávať, avšak najmä z lásky a vďačnosti, a nie z obavy pred trestom, naďalej bude zakúšať Božiu blízkosť a ochranu.

Jedným zo spôsobov, ako konkrétne naplňať zmluvu prijatú od Boha ako dar, je dôsledné zachovávanie spravodlivosti. Veriaci ju naplňa, keď si s vďačnosťou pripomína Božiu voľbu svojho ľudu a odmieta uctievať si kohokoľvek okrem svojho Pána. Naplňa ju však aj vtedy, keď odmieta osobný prospech, ktorý zatemňuje svedomie pred potrebami chudobného.

„Statočne vyhľadávaj spravodlivosť.“

Každý deň vidíme mnoho neraz aj veľmi závažných nepravostí, ktoré sa dejú najmä na úkor tých najslabších, tých, čo žijú na okraji našej spoločnosti. Kolík Kainovia sa dopúšťajú násilia na svojom bratovi či sestre!

Vykorenenie nerovnosti a zneužívaní patrí medzi základné požiadavky spravodlivosti, počínajúc vlastným srdcom

a v oblasti nášho spoločenského života.

Boh však nevykonával svoju spravodlivosť tým, že zničil Kaina, ale sa postaral o jeho ochranu, aby sa vrátil na správnu cestu. Božia spravodlivosť spočíva v poskytnutí nového života.

Ako kresťania sme sa stretli s Ježišom. Svojimi slovami a skutkami, no najmä darom života a svetlom zmŕtvychvstania nám odkryl, že Božia spravodlivosť spočíva v jeho nekonečnej láske ku všetkým svojim deťom.

V Ježišovi sa aj pre nás otvára cesta na uskutočňovanie a šírenie milosrdenstva a odpustenia, ktoré sú základom aj pre sociálnu spravodlivosť.

„Statočne vyhľadávaj spravodlivosť.“

Tento verš bol vybraný na slávenie Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov, ktorý na severnej pologuli v roku 2019 prebieha od 18. do 25. januára. Ak aj my prijmeme toto slovo, môžeme sa zapojiť do hľadania ciest k uzmierneniu predovšetkým medzi kresťanmi. Keď potom budeme v službe pre všetkých, účinne prispejeme k uzdraveniu rán, ktoré spôsobila nespravodlivosť.

Toto sa už niekoľko rokov potvrdzuje kresťanom z rôznych cirkví, ktorí sa spoločne venujú vážnom v Palerme. Pri zrode tejto iniciatívy stál Salvatore, člen evanjelického združenia. „Uvedomil som si duchovné a ľudské potreby týchto našich bratov. Mnohí z nich nemali príbuzných, ktorí by boli schopní im pomáhať. S dôverou v Boha som o tom hovoril s bratmi z mojej aj z iných cirkví.“

Kristína z Anglikánskej cirkvi dopĺňa: „Možnosť pomáhať týmto

núdzny bratom nás naplňa šťastím, lebo je konkrétnym uskutočňovaním prozreteľnosti Boha, ktorý si praje, aby sa jeho láska prostredníctvom nás dostávala ku všetkým.“ Nuncia, katolíčka, hovorí: „Videli sme v tom príležitosť nielen pomáhať bratom v núdzi, ale takisto prispieť k ohlasovaniu Ježiša aj prostredníctvom malých materiálnych vecí.“

Je to uskutočňovanie toho, o čom Chiara Lubichová hovorila na ekumenickom stretnutí v roku 1998 v evanjelickom Kostole svätej Anny v Augsburgu:

„(...) Ak sa my kresťania obzrieme za svojou minulosťou (...), nevyhneme sa bolestnému konštatovaniu, ako často bola sledom nepochopení, hádok a bojov. Iste, vinou historických, kultúrnych, politických, zemepisných či sociálnych... okolností, ale aj preto, lebo sa medzi kresťanmi vytrácal pre nich typický zjednocujúci prvok – láska.“

Ekumenické pôsobenie bude skutočne plodné úmerne tomu, ako tí, čo sa mu venujú, budú vidieť v ukrižovanom a opustenom Kristovi, ktorý sa znovu odovzdal Otcovi, kľúč na pochopenie každej nejednoty a na obnovenie jednoty (...). A život v jednote má jeden dôsledok (...). Prináša medzi ľudí a do spoločenstva Ježišovu prítomnosť. Ježiš povedal: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18, 20). Ježiš medzi katolíkom a evanjelikom, ktorí sa milujú, medzi anglikánmi a pravoslávnyimi, medzi arménkou a reformovanou, ktoré sa milujú. Koľký pokoj a koľko svetla to prináša pre priamu ekumenickú cestu!“

Letizia Magriová

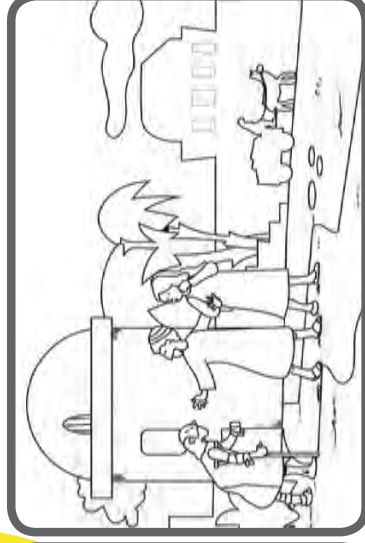
Slovo života gen 4

január 2019

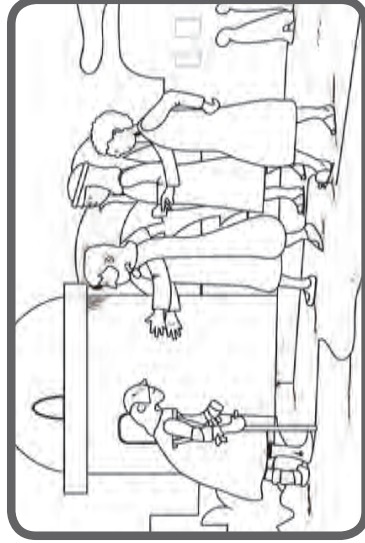
Spravodliví sme vtedy, keď milujeme každého a vieme odpúšťať.

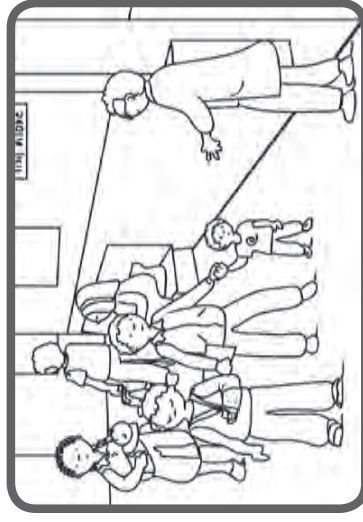
Ježiš učil svojich učeníkov, že Božia spravodlivosť je jeho nekonečná láska voči každému človeku.

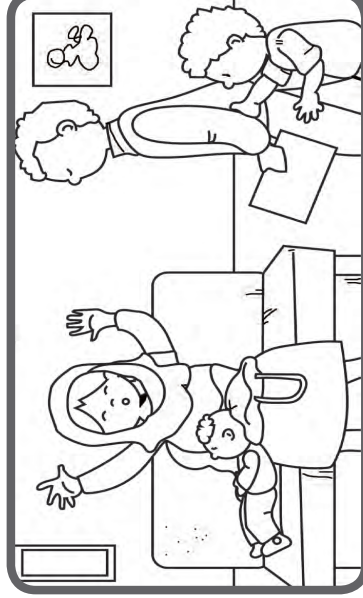
Avšak, aj v jeho dobe veľa ľudí trpelo pre veľkú nespravodlivosť: chudoba, nedostatok slobody.

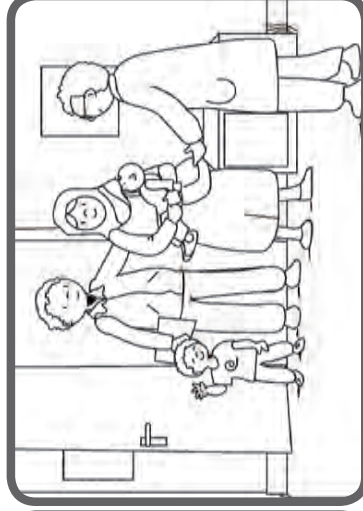
On nás pozýva, aby sme milovali všetkých, lebo takto budeme budovať spravodlivý svet v mieri.

Iyo Salomon z Gabonu: Raz, keď som bol chorý, zobral ma môj otec do nemocnice, kde pracuje jeden jeho kamarát ako lekár. Keď sme prišli do nemocnice, bolo tam veľmi veľa ľudí, ale otcov kamarát nás hneď zobral dnu.

Pri odchode z ambulancie sme stretli jednu pani, moslimku, ktorá nahlas plakala, pretože jej dieťa bolo veľmi choré. Nik v nemocnici ju nechcel vyšetriť kvôli konfliktom medzi moslimami a kresťanmi. Aj môj ocko len mičky prešiel popri nej. Ja som namietal, ale ocko mi povedal, že on sa musí postarať o mňa.

A tak som mu povedal: ocko, keď prídeš raz do Raja, Ježiš ti povie: „mne si to urobil.“ Na to môj otec súhlasil, že jej pomôže. Vrátili sme sa za jeho kamarátom lekárom aj s tým dieťaťom a jeho mamou. Po vyšetrení sme sa rozlúčili a ja som bol veľmi šťastný.

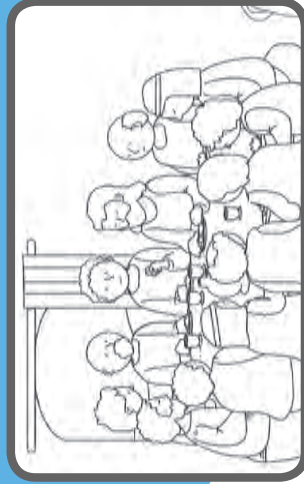
Slovo života gen 4

február 2019

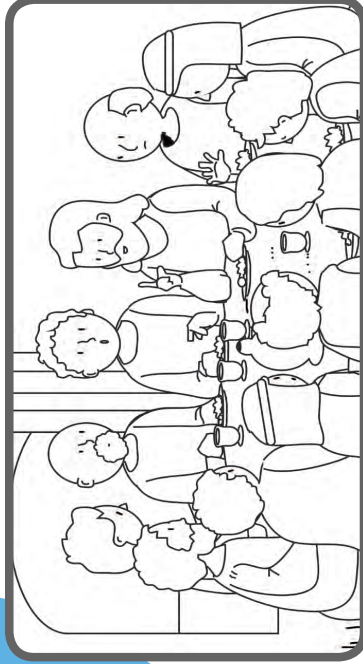
Pravý pokoj prichádza od Ježiša

(por. Jn 13-14)

„Hľadaj pokoj a usiluj sa oň.“ (Ž 34,15)

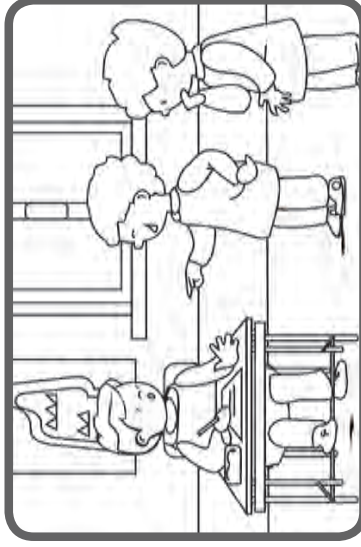
Ježiš posledný krát večeria so svojimi učeníkmi.

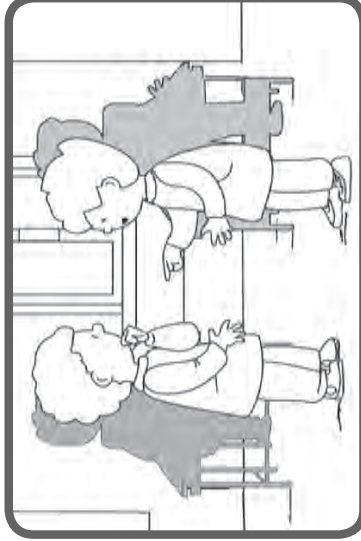
Hovorí im, že od nich odíde, aby sa vrátil k Otcovi do neba, ale učeníci sú smutní a nechcú, aby odišiel.

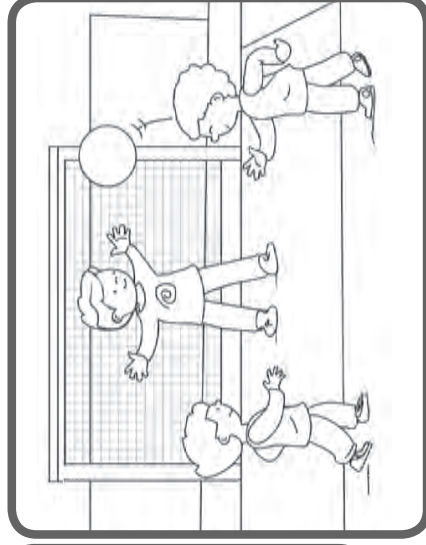
Ježiš im chce pomôcť a hovorí: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam.“ (Jn 14, 27)

Skúsenosť Eliu z Talianska: Čo môžeme urobiť, aby sme budovali mier? Eliov spoločník si robil žarty z Filipa, pretože Filip nebol veľmi bystrý a každú úlohu dokončil vždy ako posledný.

Eliu cítil, že musí zasiahnuť. A tak šiel za týmto spoločníkom a povedal mu: „Ak si robíš žarty z Filipa, je to, ako keby si si robil randu z Ježiša, ktorý je v ňom a aj vo mne.“

Tento jeho spoločník to pochopil a prestal s tým. Teraz sú všetci traja nerozluční kamaráti.

január 2019

Slovo života gen 4

„Statočne vyhládavaj
spravodlivosť.“
(Dt 16,20)

Darovať nový život

Tento verš bol vybraný na slávenie Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov, ktorý na severnej pologuli v roku 2019 prebieha od 18. do 25. januára.

Ak aj my prijímame toto Slovo, môžeme sa zapojiť do hľadania uzmiernenia predovšetkým medzi kresťanmi.

Keď potom budeme v službe pre všetkých, účinne prispějeme k uzdraveniu rán, ktoré spôsobila nespravodlivosť.

**KAŽDÝ DEŇ VIDÍME MNOHO – NERAZ
AJ VEĽMI ZÁVAŽNÝCH – NEPRÁVOSTÍ,
KTORÉ SA DEJÚ NAJMÄ NA ÚKOR TÝCH
NAJSLABŠÍCH, TÝCH, ČO ŽIJÚ NA OKRAJI
NAŠEJ SPOLOČNOSTI.**

**BOŽIA SPRAVODLIVOSŤ SPOČÍVA
V POSKYTNUTÍ NOVÉHO ŽIVOTA.**

Je to uskutočňovanie toho, o čom Chiara Lubichová hovorila na ekumenickom stretnutí v roku 1998 v evanjelickom kostole Svätej Anny v Augsburgu:

«[...] Ak sa my kresťania obzrieme za svojou minulosťou [...] nevyhneme sa bolestnému konštatovaniu, ako často bola sledom nepochopení, hádok a bojov. Iste, vinou historických, kultúrnych, politických, zemepisných či sociálnych... okolností, ale aj preto, lebo sa medzi kresťanmi vytrácal pre nich typický zjednocujúci prvok – láska.

Ekumenické pôsobenie bude skutočne plodné úmerne tomu, ako tí, čo sa mu venujú, budú vidieť v ukrižovanom a opustenom Kristovi, ktorý sa znovu odovzdal Otcovi, kľúč pre pochopenie každej nejednoty a pre obnovenie je-dnoty [...].

A život v jednote má jeden dôsledok [...]. Prináša medzi ľudí a do spoločenstva Ježišovu prítomnosť. Ježiš povedal: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18,20)» 1

Naše skúsenosti

Toto sa už niekoľko rokov potvrdzuje kresťanom z rôznych cirkví, ktorí sa spoločne venujú väzňom v Palerme.

Pri zrode tejto iniciatívy stál Salvatore, člen evanjelického združenia: „Uvedomil som si duchovné a ľudské potreby týchto našich bratov. Mnohí z nich nemali príbuzných, ktorí by im boli schopní pomáhať. S dôverou v Boha som o tom hovoril s bratmi z mojej aj z iných cirkví.“

Kristína z Anglikánskej cirkvi dopĺňa:

„Možnosť pomáhať týmto núdznym bratom nás naplňuje šťastím, lebo je konkrétnym uskutočňovaním prozreteľnosti Boha, ktorý si praje, aby sa jeho láska prostredníctvom nás dostávala ku všetkým.“

Nunzia, katolíčka, hovorí:

„Videli sme v tom príležitosť nielen pomáhať bratom v núdzi, ale takisto prispieť k ohlasovaniu Ježiša aj prostredníctvom malých materiálnych vecí.“

Slovo života gen 4

Pokoj nadovšetko

**ROZMÝŠĽAL SI NIEKEDY, AKÝ
VÝZNAM MÁ SLOVO POKOJ?**

V biblickom jazyku má pokoj veľmi veľa významov, napríklad fyzickú a duchovnú pohodu alebo dohodu medzi jednotlivcami a medzi národmi.

Pokoj je však predovšetkým **BOŽÍM DAROM**, vďaka ktorému spoznáваме Božiu otcovskú tvár.

Ak je **POKOJ** darom od **BOHA**, je pre nás neodmysliteľné dôsledne ho hľadať vo svojom živote, aby sme získali pravý **POKOJ**.

KDE A AKO NÁJDEME POKOJ?

Toto úchvatné hľadanie požaduje, aby sme urobili svoju časť, a to tak, že sa budeme riadiť hlasom svojho svedomia, ktoré nás pobáda zvoliť si cestu dobra, a nie zla.

AKO BYŤ BUDOVATEĽMI POKOJA?

MOŽNO NEDOKÁŽEME UMLČAŤ VŠETKY ZBRANE, KTORÉ KROPIA KRVOU MNOHÉ OBLASTI NAŠEJ PLANÉTY; MÔŽEME VŠAK BYŤ INICIÁTORMI OBNOVENIA NARUŠENÝCH VZŤAHOV V NAŠEJ RODINE, V NAŠOM KREŠŤANSKOM SPOLOČENSTVE, NA PRACOVISKU ČI V INŠTITÚCIÁCH NÁŠHO MESTA.

„Hľadaj pokoj a usiluj sa oň.“
(Ž 34,15)

Naše skúsenosti

Veľmi ľahko sa nahnevám. Jedného dňa som sa kvôli nejakej hlúposti nahneval na kamarátov zo skupiny a vzdialil som sa od nich. Všetci príchádzali, aby sa so mnou porozprávali, ale ja som bol taký nahnevaný, že som nechcel byť s nikým.

V ten deň sme sa rozhodli, že budeme žiť ekologickú skúsenosť, a to sadením stromčekov.

Pochopil som, že nebolo pekné byť takto sám. Ale bol som taký nahnevaný!

Nakoniec som sa s veľkým úsilím rozhodol, že pôjdem zasadiť môj stromček a že si potom so všetkými zahrám volejbal. Pri hre som pochopil, že nemôžem ostať nahnevaný, pretože tak by som pokazil deň všetkým.

POROZPRÁVAL SOM O TOM V SKUPINE. SLÚBILI SME SI, ŽE AK SA NIEKTO NAHNEVÁ, POMÔŽEME SI A ŽE SA BUDEME SNAŽIŤ HNEĎ ZABUDNÚŤ A ÍŠŤ TAK ĎALEJ SPOLU ŠŤASTNÍ (A PRÍLEŽITOSTÍ SME MALI NAOZAJ DOSŤ!).

Nakoniec som videl, že sme to zvládli. Vďaka tejto skúsenosti som pochopil, že môžem kedykoľvek začať znova a ak mi pri tom pomôžu druhí, je to o to ľahšie.

Brian - Mumbai - 14 rokov

„Ak človek nežije v pokoji s Bohom, ani samotná zem nie je v pokoji. Ľudia s náboženským čítaním si uvedomujú „utrpenie“ zeme, keď sa k nej človek nespráva v súlade s Božím plánom, ale len egoisticky s nenásýtnou túžbou po vlastníctve.“

A práve toto sebestvo a táto túžba kontaminujú životné prostredie viac a ešte skôr než akékoľvek iné znečistenie, ktoré je len ich dôsledkom (...) Keď dospejeme k poznaniu, že všetko stvorené je darom Otca, ktorý nás má rád, bude omnoho ľahšie nájsť harmonický vzťah s prírodou.

A keď si uvedomíme, že tento dar je pre všetkých členov ľudskej rodiny, a nie len pre niektorých, budeme viac a s väčšou pozornosťou rešpektovať čokoľvek, čo patrí celému súčasnému aj budúcemu ľudstvu.“

Toto napísala Chiara Lubichová v liste Nikkio Niwanovi, zakladateľovi japonského budhistického hnutia Rissho Kosei Kai v roku 1999.

slovo života

február 2018

„Hľadaj pokoj a usiluj sa oň.“ (Ž 34, 15)

V tomto žalme Dávid vyjadruje svoju radosť a vďačnosť pred zhromaždením, lebo zakúsil nebezpečenstvo a strach, ale s dôverou vyzýval Boha Izraela a znovu nadobudol pokoj.

Ústrednou postavou tohto hymnu je Boh so svojim milosrdenstvom, jeho mocná a rozhodná prítomnosť po boku utláčaného chudáka, ktorý ho vyzýval.

Dávid v snahe, aby aj ostatní mohli dosiahnuť takú istú záchranu, nabáda k určitým vnútorným postojom: vyhýbať sa konaniu zla a radšej vždy konať dobro.

Zdôrazňuje tiež, ako je potrebné nehaniať druhého. Lebo slovo môže naozaj viesť k vojne.

„Hľadaj pokoj a usiluj sa oň.“

V biblickom jazyku má pokoj veľmi veľa významov, napríklad fyzická a duchovná pohoda alebo dohoda medzi jednotlivcami a medzi národmi. Pokoj je však predovšetkým Božím darom, vďaka ktorému spoznávame Božiu otcovskú tvár.

Neodmysliteľnou podmienkou toho, aby sme teda zakúsili pravý pokoj, je dôsledné a zanieštené hľadanie Boha v našom živote.

Toto úchvatné hľadanie požaduje, aby sme urobili svoju časť, a to tak, že sa budeme riadiť hlasom svojho svedomia, ktoré nás vždy pobáda zvoliť si cestu dobra, a nie zla.

Neraz by stačilo nechať sa Bohom nájst, on už oddávna každého z nás hľadá.

Ako kresťania sme sa už kresťom dostali do hlbokého vzťahu

s Ježišom, on je ten blízky Boh, ktorý nám prisľúbil pokoj. On je pokoj. Prijali sme dar Ducha Svätého, Utešiteľa, ktorý nám pomáha aj deliť sa s ostatnými o plody Božieho pokoja, ktoré sme zakúsili. On nám ukáže spôsob, ako milovať ľudí v našom okolí, a tak prekonávať konflikty tým, že sa budeme vyhýbať nepodloženým obvineniam, povrchným postojom, ohováraniu, a otvoríme si srdce na prijatie druhého.

Možno nedokážeme umlčať všetky zbrane, ktoré kropia krvou mnohé oblasti našej planéty, môžeme však byť iniciátormi obnovenia narušených vzťahov v našej rodine, v našom kresťanskom spoločenstve, na pracovisku či v inštitúciách nášho mesta.

Zanietenosť menšieho či väčšieho spoločenstva, ktoré sa rozhodlo dosvedčovať silu lásky, môže obnovovať mosty medzi sociálnymi skupinami, cirkvami aj politickými stranami.

„Hľadaj pokoj a usiluj sa oň.“

Keď pokoj a mier hľadáme s hlbokým presvedčením, vedie nás to aj k primeranému správaniu pri ochrane všetkého, čo bolo stvorené, lebo aj to všetko je Boží dar svojim deťom, a my zaň nesieme zodpovednosť pred budúcimi generáciami.

Chiara Lubichová napísala v liste Nikkio Niwanovi, zakladateľovi japonského budhistického hnutia Rissho Kosei Kai, v roku 1999 toto: „(...) Ak človek nežije v pokoji s Bohom, ani samotná zem nie je v pokoji. Ľudia s náboženským cítením si uvedomujú „utrpenie“ zeme, keď sa k nej človek nespráva v súlade s Božím plánom, ale len egoisticky

s nenásytnou túžbou po vlastníctve. A práve toto sebeckvo a táto túžba kontaminujú životné prostredie viac a ešte skôr než akékoľvek iné znečistenie, ktoré je len ich dôsledkom. (...) Keď dospejeme k poznaniu, že všetko stvorené je darom Otca, ktorý nás má rád, bude omnoho ľahšie nájsť harmonický vzťah s prírodou. A keď si uvedomíme, že tento dar je pre všetkých členov ľudskej rodiny, a nielen pre niekoľkých, budeme viac a s väčšou pozornosťou rešpektovať čokoľvek, čo patrí celému súčasnému aj budúcemu ľudstvu.“

Letizia Magriová

((Oreste Paliotti

Eli, život v blízkosti „ohňa“

Vo veku 92 rokov odišla do neba najbližšia spolupracovníčka a dôverníčka Chiary Lubichovej. Eli Folonariová vydávala o zakladateľke Hnutia fokoláre výnimočné svedectvo.

„Kto žije so mnou, žije blízko ohňa,“ hovorí jeden z Ježišových výrokov, ktorý sa nenachádza v kánonických textoch Svätého písma. Iginio Giordani rád používal tieto slová ako prirovnanie, aby vystihol zakladateľku Hnutia fokoláre Chiaru Lubichovú a poukázal na podobnosť tejto charismatickej osobnosti. V jej blízkosti tiež bolo možné zakúsiť „ohneň“ Ducha, ktorý prišiel Ježiš zapáliť na túto zem.

Žiť v blízkosti niekoho, kto má v sebe tento oheň, mať účasť spolu s ním na zrození a rozvoji Božieho diela, ustavične zažívať prekvapivé pôsobenie Ducha Svätého v jeho rozmanitosti, je iste úžasné životné dobrodružstvo. Prináša to však so sebou aj poznanie, že nie je možné byť na úrovni zakladateľa, ktorý už „vidí“, aký je Boží zámer s ním, a chcel by prebeh-

núť etapy svojej cesty. Musí sa však prispôbiť času, v ktorom žijú tí, čo ho nasledujú. O to viac, ak ide o kolektívnu spiritualitu, akou je spiritualita Hnutia fokoláre.

Toto bola skúsenosť Eli Folonariovej, ktorá bola počas Chiarinho života viac ako päťdesiat rokov jej osobnou sekretárkou (jej samej sa páčil viac výraz priateľka a dôverníčka ako sekretárka). Toto privilegované postavenie jej umožňovalo byť deň po dni súčasťou mimoriadneho dobrodružstva ženy, ktorá otvorila nové cesty ekumenického, medzináboženského a interkultúrneho dialógu. Až po Chiarinom odchode do neba 14. marca 2008 sa jej tichá prítomnosť prevetlila do slov, ktorými priniesla svedectvo o Chiarinom vzťahu k Bohu, o jej vášni, záujmoch, jej duši, o jej po-

solstve mieru a univerzálneho bratstva, o jej stretnutiach s poprednými predstaviteľmi kresťanských cirkví a iných náboženstiev, s osobnosťami civilného a kultúrneho života, ale aj s obyčajnými ľuďmi. Predovšetkým nám však ukázala Chiaru z inej perspektívy, z menej známych chvíľ jej každodenného života.

Eli (jej skutočné meno bolo Giulia – Júlia) sa narodila v roku 1926 v Miláne do zámožnej rodiny Luigiho a Speranze Folonariovcov. Jej otec bol majiteľom vinárskej spoločnosti.

Eli bola druhorodenou z ôsmich detí, štyroch chlapcov a štyroch dievčat, z ktorých ďalší traja nasledovali cestu fokoláre. Jej voľba sa zrodila po prvom stretnutí so zakladateľkou. „Chiaru som spoznala v lete 1951, keď som vyšla z malého kostolíka na úpä-

Foto: CSC

tí Dolomitov v mestečku Tonadico. Hneď na mňa urobila silný dojem. Podala mi ruku a povedala iba: „Dobrý deň.“ Jej pohľad bol pohľadom Ježiša, ako sa o ňom píše v evanjeliu. Bol to pohľad plný lásky, ktorý ma veľmi oslovil, moja reakcia však bola iná ako reakcia bohatého mladíka z evanjelia.“

Eli povedala svoje „áno“ Ježišovi a nasledovala Chiaru v začiatkoch života hnutia v Ríme. Od tej chvíle ju už neopustila. Spolu s ďalšími sa s ňou delila o všetky radosti, ale aj strasti spojené s apoštolátom, o fyzické i duchovné bolesti. Vždy keď sa jej niekto spýtal na život s Chiarou, odpovedala: „Bol to dlhý beh duše, ktorá sa snažila udržať s ňou krok, vo vedomí toho, že ju nikdy nemôže dosiahnuť. S Chiarou sme šli z prekvapenia do prekvapenia. Išla dopredu pobádaná Duchom Svätým, ktorého konanie je nepredvídateľné.“ A dodala: „Nemyslite si, že život s Chiarou bola iba kontemplácia, bol to tiež obyčajný život, život rodiny. Z času na čas, keď medzi nami bola veľká jednota, cítila sa uvoľnená, vtipkovala a robila si z nás žarty, ale vždy v láske. Občas si pre uvoľnenie pozrela niečo v televízii alebo komentovala správy, inokedy si vyšla von na prechádzku, rada aj nakupovala... Zasluhou Eli sa zachovalo veľké množstvo spisov a rôznych dokumentov zakladateľky Hnutia fokoláre, ktoré opatrovala a ktoré s odstupom času vychádzajú na povrch. Nie náhodou krátko po jej smrti založila Centrum Chiary Lubichovej, za ktoré bola niekoľko rokov zodpovedná.“

Patrí jej tiež uznanie a vďaka za to, že verne a dôsledne posielala každodenné správy od Chiary. Tak to bolo aj počas poslednej Chiarinej choroby, ktorá je charakterizovaná ako jedna z tých tajomných „nocí“ ducha, ktorú Boh často dopustí na dušu, aby ju identifikoval so sebou a tak ju urobil ešte plodnejšou pre dobro Cirkvi a ľudstva. Išlo o veľmi bolestné obdobie milostí „temnoty“, keď s ňou Boh

komunikoval jazykom mystikov. Vtedy bola Eli pre Chiaru viac ako priateľkou a sestrou, bola jej matkou.

Jedna zo spomienok z tohto obdobia: „Boli tu listy, správy, otázky, ktoré mala dostať Chiara. Snažila som sa oboznámiť so situáciou v nich, aby som jej odovzdala len tú najdôležitejšiu časť alebo syntézu, aby mohla náležite odpovedať. Nebolo to vždy jednoduché, bolo potrebné do hĺbky pochopiť úmysly pisateľa. Chiara v situácii, v ktorej sa nachádzala, mohla odpovedať len veľmi stručne, mnoho ráz to bola len veta alebo koncept.“

„Často som si myslela,“ spomína Eli, „že viem, čo tým chcela povedať, a chcela som to podrobnejšie vysvetliť. Bola by to však moja interpretácia. Nechala som to teda tak, ako to povedala Chiara, a pomyslela som si: ‚Ten, kto to bude čítať, dostane milosť, aby pochopil to, čo pochopiť má.‘ Snažila som sa teda byť čo najviac ‚ničím.‘“

Snažila som sa byť čo najviac „ničím“.

Chrániť a súčasne byť v úzadí, úplne sa stratiť, aby ostatní mali vzťah priamo s Chiarou. Toto bolo „tým“ umením, veľkosťou Eli, ktorej nové meno bolo časťou Ježišovho výkriku na kríži a ktoré znamenalo najväčšie Kristovo anulovanie sa z lásky.

Mal som šťastie viackrát sa stretnúť s Eli Folonariovou ani nie dva roky po Chiarinej smrti, aby som zaznamenal jej spomienky na Chiaru. Bolo to kvôli knihe, ktorá mala byť následne vydaná. Naše stretnutia prebiehali v jednej z miestností v Chiarinom fokoláre v Rocca di Papa, kde Eli žila s ďalšími fokolarínkami, v dome, kde všetko rozpráva o Chiare a ktorý je cieľom mnohých návštevníkov. Každý z rozhovorov (spolu som nahral asi osemnásť hodín) bol zameraný na inú oblasť.

Napríklad vzťah Chiary s poslednými pápežmi a ďalšími charizmatickými osobnosťami, jej spôsob vedenia „diológov“, v ktorých sa angažuje hnutie... Ako sa však pri takýchto príležitostiach stáva, pri spomínaní sme často nechtiac odbočili od témy a dostali sme sa k novým udalostiam či zaujímavým a veselým príbehom. Posledná otázka mi napadla spontánne. Čo osobné by chcela Eli povedať Chiare, hoci tu už fyzicky nie je? Eli Folonariová zostala chvíľu v dojemnom tichom zamyslení a potom povedala: „Nečakala som takúto otázku! Zdá sa mi, že som v týchto rozhovoroch povedala príliš málo, sme takí nepatrní zoči-voči Božím dielam. No povedala by som jej: ‚Vďaka, Chiara, za božský život, do ktorého si ma vtiahla, s jeho vrcholmi aj priepasťami! Ďakujem ti, že okrem toho, že sa naplnili moje očakávania úplného odovzdania sa Bohu a obnovenia spoločnosti, dala si mi možnosť objavovať a prežiť nepredstaviteľné prekvapenia, ktoré, ako dúfam, pokračujú so všetkými tvojimi v raji.‘“

Tam, kde – ako veríme – je teraz spolu s Chiarou a ostatnými aj Eli.

Eli Folonariová (1926 – 2018)

Eli (vlastným menom Giulia) sa s Chiarou Lubichovou spoznala v lete 1951. Stala sa jej osobnou sekretárkou a viac ako päťdesiat rokov ju sprevádzala každodenným životom. Dôsledne denne odovzdávala správy od Chiary do celého sveta. Niekoľko mesiacov po jej smrti sa zaslúžila o vznik Centra Chiary Lubichovej (júl 2008). Centrum má za cieľ uchovávať a prehľbovať myšlienky a rozširovať početné písomnosti a multimediálny materiál zanechaný zakladateľkou Hnutia fokoláre.

((Jozef Polák

Našiel spôsob, ako víťaziť nad tmou

Za viac ako tridsať rokov, čo pôsobil ako farár v Kurime, v obci neďaleko Bardejova, ovplyvnil život jej obyvateľov natol'ko, že tí, sto rokov od jeho narodenia, zorganizovali konferenciu o jeho pôsobení a živote. „Farár Jozef Pastir bol jednoduchý a jasne čitateľný. Jeho kňazské i ľudské myslenie a konanie sa vyznačovalo podriadenosťou Božiemu zákonu,“ hovorí o otcovi Pastirovi jeden z iniciátorov tejto konferencie, kňaz prof. Anton Konečný. Rozprávali sme sa o vplyve jedného farára na celé spoločenstvo dediny i na jej ďalšie generácie.

Vyrastali ste v Kurime a mali ste možnosť spoznať otca Pastira v rozličných životných situáciách. Skúste si zaspomínať a priblížiť jeho životné účinkovanie ako kňaza a zasvätenej osoby.

Bol mi duchovným otcom od dvanástich rokov. Ja som bol jeho prvým kňazom – primiciantom, ktorého sprevádzal počas prípravy, ale i potom počas kňazských rokov. Aj teraz, po jeho odchode, je mi stále veľmi blízky. Čoraz viac ho obdivujem a cítim k nemu aj ťažko vyjadriteľnú vďačnosť.

Jozefa Pastira vystihuje jeho meno. Pastierom Božieho ľudu bol poženianých 52 rokov. Želal si oslovenie duchovný otec, a tak ho titulujeme v jemu blízkom prostredí doteraz.

Charakterizoval by som ho dvomi obrazmi: prvý je skala, akou sú všetci pevní vo viere. Boh nazval Abraháma skalou, na čo sa odvoláva aj prorok Izaiáš: „Pozrite na skalú, z ktorej ste vytesaní... na svojho otca Abraháma“ (Iz 51,1-2).

Druhý obraz by bol zápas Dávida s Goliášom, v ktorom Božia milosť cez jednoduchého kňaza zvíťazila, a to aj nad aparátom štátneho ateizmu.

Pani Júlia Hriceková, farníčka, ktorá ho poznala počas celého jeho účinkovania v Kurime, napísala do svojej diplomovej práce jeho výstižnú charakteristiku: „Bol celkom obyčajným kňazom s veľkým srdcom, mladým duchom, neopísateľným humorom, a čo je hlavné, plodným životom a prácou.“

Foto: E. Bernáth

Mons. Anton Konečný

Otec Jozef bol skalou, bol Božím bojovníkom, vzácnou osobnosťou, uznávanou i za hranicami farností, kde pôsobil – v celej Košickej diecéze. Vtedy sa možno jeho vplyv nezdal taký významný. No dnes – v čase storočnice od jeho narodenia – máme už primeraný odstup a nadhľad. Bolo preto potrebné čo najvernejšie zachytiť jeho život a účinkovanie: ako vďačnosť Bohu a v dnešnom čase – nových globálnych zápasov Cirkvi o dobro, pravdu a lásku – na poučenie a povzbudenie pre mnohých.

Ako by ste charakterizovali jeho osobnosť a jeho pastoračiu v Kurime?

Bol jednoduchý a jasne čitateľný. Jeho kňazské i ľudské myslenie a ko-

nanie sa vyznačovalo podriadenosťou Božiemu zákonu, čo vystihuje aj epitaf na náhrobnom pomníku, ktorého text si sám zvolil: „Je dobré poslúchať Pána.“ Usiloval sa hovoriť a konať zosúladiene a z plnosti srdca. Aj keď nebol mimoriadnym rečníkom, vytvoril si svojský štýl – kázal s ohľadom na publikum; jednoducho, jasne a kompletne.

Adam Repka, organista a blízky priateľ otca Jozefa, charakterizoval jeho spolužitie s farnosťou takto: „Bol všade. Kosili sme, a zrazu sa objavil, deti pásli dobytok, a zrazu bol pri nich a hral sa s nimi. Všade si našiel tému na rozhovor. Tak vedel, čo kázať. Poznal život svojich veriacich, vedel, kde má kto roľu. Robil krátke i dlhé vychádzky, obja-

vil sa jednoducho všade. Ak sa vyskytol v rodine alebo v manželstve problém, o ktorom sa dozvedel, keď napríklad hrozil rozchod, nečakal, ale rodinu navštívil, aby pomohol.“

Podporoval každú našu iniciatívu – mohli sme založiť, čo sme chceli: zbor, kapelu, spoločenstvo... A robiť tam, koľko sme chceli: nástenky, divadlá, akadémiu, stretávanie. Všetomžne nás podporoval, ocenil a ďakoval. Dnes viem, že takto sme dostali vynikajúcu školu pokory. Kostol bol jeho pravým domovom; cítil sa tam dobre. Často adoroval, zotrúval v modlitbe a poklone celé hodiny a učil to i nás. Každý vedel, že vždy pred svätou omšou i po nej sa môže vyspovedať, že na nás čaká. Venoval sa liturgii. Dbal na aktívnu účasť na liturgii: pred svätou omšou nás pravidelne učil spievať – dodnes sa vo farnosti často spievajú mnohé kancionálové piesne z tých čias.

Prevratnou udalosťou bol Druhý vatikánsky koncil (1962 – 1965). S uskutočňovaním jeho záverov si veľké problémy nerobil – Cirkev nariadila a on konal. Jeho pastoračné pôsobenie bolo ľudové, ale cirkevné. Ak sa vyskytla komplikovanejšia otázka, študoval predpisy.

V čase jeho pôsobenia sa vo farnosti zrodili viaceré duchovné povolania: šesť kňazov, päť rehoľných sestier, dvaja zasvätení fokoláriní. Mnohým pomohol v povolani do kresťanských manželstiev. Všetkých nás povzbudzoval na ceste k svätosti.

Vystihuje to aj epitaf na jeho pomníku, ktorého text si sám zvolil: „Je dobré poslúchať Pána.“

Vo vtedajšej politickej situácii to asi nezostalo bez povšimnutia zo strany štátnej moci.

Vplyv otca Jozefa na farnosť a okolie bol veľký. Na jeho odstránenie bolo vykonštruované obvinenie z protištátnej činnosti a proces s ním prebiehal takmer dva roky. Na druhej strane sa v modlitbách za neho zomkla celá farnosť. Božia moc sa ako tichý triumf prejavila silne a viditeľne: napokon bol oslobodený spod obžaloby a v roku 1963 sa vrátil. Dokonca ho ani nepreložili, ako to bývalo po „protištatných deliktach“ pravidlom. Keď mu totiž hľadali nové pôsobisko, kde by svojou činnosťou nič „nepokazil“, také sa nenašlo. Preto na jeho osobný spis samotní štátni činitelia dali nálepku „nepreklaďať“.

Aký bol jeho prínos pre spoločenské dianie v obci?

Dobré vzťahy rozširoval i mimo farnosti a spolupracoval aj s vedením obce, aj s Jednotným roľníckym družstvom (JRD). Po každej odpustovej slávnosti osobne zanesol nejaké naturálie aj na Okresný národný výbor (ONV) na odbor kultúry, ktorý riadil cirkevné záležitosti. Ako hovorieval, aby aj „naši nadriadení“ mali účasť na odpustovej slávnosti a aby sa aj na nich rozšírili milosti sviatku. Vo vzťahu k osobám vrchnosti to za čias budovania komunizmu nebolo ľahké. Pomáhala aj jednoduchosť a humor.

Z toho, čo sme mali možnosť o ňom počuť, bol to človek pozitívneho myslenia so zmyslom pre humor.

V časoch budovania komunizmu čelil jeho tlaku ako duchovná autorita. Bol oporou pre veriacich i kňazov v širokom okolí. Najmä v komplikovaných problémoch a bezvýchodiskových situáciách si od neho pýtali radu aj mnohí kňazi. Spomínam si, že keď som v roku 1975 dostal ako začínajúci mladý farár v Plavči predvolanie na dopravnú políciu, bolo mi jasné, že sa to tam neskončí, ale že pôjdem aj na iné poscho-

Jozef Pastir (1918 – 2002)

Pochádza z obce Petrovany. Za kňaza bol vysvätený v roku 1944. Stredoškolské a teologické štúdiá J. Pastira prebiehali v pohnutých rokoch spoločenských premien a v čase druhej svetovej vojny. V pastorácii pôsobil 52 rokov okrem troch nútených rokov v Pomocných technických práporoch (PTP). Pôsobil na dvoch kaplánskych a štyroch farárskych miestach. Vo farnosti Kurima bol správcom farnosti 34 rokov.

die na vypočúvanie. A tak aj bolo. Duchovný otec ma však poučil: ničoho sa nebáť, nepovedať nič viac, ako je v otázke, neprovokovať, ale mať ich rád. Táto jeho inštrukcia sa osvedčila nielen mne, ale aj mnohým ďalším.

Nevedel byť voči niekomu nepriateľský, skôr prejavoval sympatiu. Vo väzení si raz pospevoval vianočnú pieseň *Dobrý pastier sa narodil...* a tak dal najať, že je tam on, Pastir. Ozvenou bolo pohvizdovanie *Ja som bača veľmi starý...* ako identifikačná pomôcka, že vedľa je farár zo Starého, ktorého otec bol bačom. Aj pri súdnom pojednávaní hovoril priateľsky, pokojne a s nádychom humoru. A tak i sudcovia si povedali, že nemôže byť zlým človekom.

Aký mal otec Pastir vzťah s Hnutím fokoláre?

Otec Jozef pestoval kňazské spoločenstvo – úradné kňazské rekolekcie, osobné návštevy starších i mladších spolubratov, spolupráca v pastorácii a neskoršie aj stretnutia v rámci Hnutia fokoláre.

Seminárne roky sú krásne a bohaté, najmä prázdniny. Keď sme vtedy s nebohým Jankom Maňkom prišli po prvom ročníku domov a pýtali sme si od neho dovoľenie ísť na mariapoli (našou povinnosťou bolo ohlásiť mu,

kam ideme), nielen že nám to povolil, ale i sám prišiel a neskôr sa stal aktívnym členom Hnutia fokoláre – kňazom voluntárom. On, skúsený kňaz, prijal Božiu vec od svojich žiakov ako samozrejmosť.

Ako mladí i neskúsení sme za ním prichádzali s rôznymi novinkami, najmä s ponukami z Hnutia fokoláre. Chceli sme cestovať do zahraničia, stavať chatu, alebo i kúpiť dom. Snažil sa chápať a prijať nás i naše myšlienky a podporil nás, ak sa to dalo. A i sám sa stal aktívnym členom Máriinho diela, prijal spiritualitu jednoty a dal sa ňou formovať.

Ako bohoslovci sme s ním boli rodinou. Keď napríklad odcestoval na dovolenku, nechal nám k dispozícii svoje auto (malý Fiat 600), aby sme neostali bez svätej omše. Stalo sa, že raz po svätej omši v Hankovciach sme auto našli v potoku. Ešte sme totiž nevedeli, že máme zatiahnuť ručnú brzdu.

Nie div, že v starobe neostal osamotený. V roku 1997 navštívilo duchovného otca v kláštore v Haniske niekoľko rodín; prišli sa pochváliť a ukázať duchovnému otcovi Jozefovi svoje deti a potešiť ho. Tam sa uchýlil, keď už nevládal pracovať. Jedna z rehoľných sestier, ktoré sa o kňazov starali, si všimla, že návšteva unaveného otca Jozefa vôbec nevyčerpala, ale naopak, veľmi ho občerstvila. On to potvrdil a dodal, že návšteva je z Kurimy a Kurima je jeho prvá a najväčšia láska. Navštevovali sme ho tam aj my, kňazi. Uistil nás, že sa za bývalé farnosti, za Máriino dielo a za kňazský seminár denne modlí.

Ako ovplyvnil Jozef Pastir súčasný život obce Kurima a tejto farnosti?

V Kurime sa aj dnes povie: Pastir to takto povedal a my to preto tak robíme. Spolupracuje farár a farská rada, starosta a obecné zastupiteľstvo, riaditeľ a učiteľia školy. Predchádzajúci aj súčasný starosta dosvedčili, že síce nejde o ideálnu obec, ale bežné ob-

čianske spory, ťažkosti s Rómami a susedské problémy sú v porovnaní s inými obcami dodnes nepatrné. Nejestvuje trestná činnosť: stíhaný ani vo väzení nie je ani jeden občan – farník. Donedávna v obci nedošlo ani k jedinému rozvodu.

Kurimčan Milan Bednár založil malú dielňu a dal jej meno Jozef. Firma stále funguje a pridružila sa k podnikom Ekonomiky spoločnosti.

Zásluhou a pričinením súčasného duchovného otca Daniela Mišenka vzniklo v septembri 2009 vo farnosti Kurima Pastoračné a športové centrum, ktoré nesie meno duchovného otca Jozefa Pastira.

Ako vnímate odkaz otca Jozefa pre dnešnú dobu?

Dnes je mnoho javov, pri ktorých kresťania i ľudia dobrej vôle musia zasiať a chrániť hodnoty – život a jeho ochrana od počatia po prirodzenú smrť, prirodzená rodina, právo na výchovu.

Otec Jozef našiel v čase totalitných spôsobov, taktiku a primerané zbrane, ako zápasíť i víťaziť nad tmou. Možno v tom je praktický význam analýzy jeho života a účinkovania. Na konferencii odznali svedectvá a zverejnili sa životný profil a činnosť tohto vzácneho človeka a kňaza. Pre všetkých to bolo povzbudením.

Foto: archív obce Kurima

Turany 1993: návšteva chlapcov z Kurimy (zľava S. Lipták, o. Pastir, M. Olejář, V. Urda)

Foto: archív A. Konečného

ČSSR 1978: otec Jozef (uprostred) s fokolárinmi o. T. Umstädterom (vpravo) a p. J. Janokom (vľavo)

Život podľa evanjelia

Ak mám rozprávať o živote kňaza Jozefa Pastira, som v určitých rozpakoch, lebo sú to veľmi osobné veci. Aj dnes akoby som videl jeho radosť a stále úsmev na tvári. Keď sa neusmieval, hneď sme všetci vedeli, že sa udialo niečo nedobré. Vážil si stretnutia s ľuďmi. Pre neho bol každý človek dôležitý.

Bol to on, kto nám vychádzal v ústrety, prichádzal za nami deťmi pri hrách, posedel s nami, porozprával sa, povzbudil k dobrým činom. Často sme ho mohli vidieť obklopeného hlúčkikom detí a tiež chodieval medzi ľudí, ktorí pracovali na poli. Vytvorili sa pekné, harmonické vzťahy.

Vníмали sme ho ako radostného a dobrého kňaza. U každého prebúdza dôveru. Bol to kňaz zapálený pre Krista, plný apoštolskej horlivosti, muž činov a pobožný, ponorený do Boha. Taká bola aj jeho pastoračná činnosť, v takomto prostredí sme rástli, a tu dozrievali naše povolania. Veď niekedy mával v nedeľu vo svojej farnosti i mimo až štyri sväte omše, aby každý veriaci mal možnosť byť s Kristom.

V čase, keď bol väznený, nám veľmi chýbal a všetci sme si uvedomili, akého vzácneho kňaza a človeka sme mali medzi sebou. Jeho neprítomnosť a väznenie veľmi zbližilo veriacich farnosti. Spontánne prichádzali do kostola, aby sa modlili za drahého otca Pastira. V nedeľu bol kostol plný a ešte s väčšou vrúcnosťou sme sa modlili. Nejedno dieťa osobne pripravoval a udelil mu sviatosť. Boli to aj deti z rodín, ktorých rodičia zastávali vyššie funkcie, a preto nemohli verejne chodiť na náboženstvo. Týmto deťom prejavoval osobitnú lásku, takže niektoré z nich prišli do kostola aj bez rodičov.

Napomáhal aktivity farského a spoločenského života Kurimy. Aj počas totality tam pôsobil Spolok svätého ruženca, Remeselnícky spolok, Cech sv. Antona. Organizovali sa púte k Panne Márii Škapuliarskej do Gaboltova a aj napriek určitému strachu zo štátnej bezpečnosti veriaci nevynechali ani jednu púť. Nemyslel iba na našu farnosť, ale našiel spôsob, aby sa stretávali aj kňazi z okolitých farností. Konali sa spoločné spovede na prvý piatok, čo prinášalo požehnané ovocie.

Po politickom uvoľnení po roku 1968 otec Pastir vyslal skupinku mládeže z Kurimy na duchovné cvičenia do Tatier.

Stretli sme sa s mládežou nielen zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Boli to väčšinou vysokoškolskí študenti a my, stredoškólači. Všetko sa konalo tajne pod rúskom ekologickej skupiny. Domov sme sa vrátili zapálení pre Cirkev, plní plánov a začali sme sa stretávať každý týždeň. Spomeniem iba niektoré aktivity: založili sme spevácky zbor (okolo štyridsať mladých) pod vedením Melichara Repku. Začali sme organizovať raz v mesiaci mládežnícke sväte omše s gitarami, čo bolo veľkou novinkou. Pripravili sme aj spoločenskú zábavu a diskotéku bez alkoholu. V tom období boli problémy s náboženskou literatúrou. Zo zahraničia sme dostali okrem iných aj knižku o spirítualite Hnutia fokoláre Aby všetci boli jedno. Keď na zimné prázdniny prišiel seminarista Anton Konečný (o hnutí počul už skôr), už sme spoločne komunikovali o pokladoch tejto knihy.

V lete roku 1974 bolo prvé mariapoli (duchovné cvičenia Hnutia fokoláre) v Kurime pod patronátom otca Pastira a so seminaristami T. Konečným a J. Maňkom. Bola u nás mládež z celého Československa: z Prahy, Bratislavy a Prešova a prišla tiež talianska fokolárinka Tereza Cifaldiová. Bolo to mimoriadne stretnutie. Poznávali sme, že Boh je Láska, každého z nás nekonečne a osobne miluje a s každým z nás chce mať osobný vzťah, každý je jeho dieťaťom, a tak navzájom sme si bratmi. A keď takúto vzájomnú lásku máme medzi sebou, Boh je uprostred nás. Ježiš žije medzi nami a my v ňom. A aby sme udržali v sebe túto realitu, bolo potrebné žiť sa Božím Slovom, žiť podľa Slova života.

Raz, keď prišiel otec Pastir na stretnutie, prosili sme ho, aby nám povedal niečo duchovné. A on nám povedal: „Ja som sa prišiel učiť od vás.“ Taký bol otec Pastir – pokorný a múdry. Samozrejme, ľudí sme neoslovovali my, ale bol to Duch Svätý, ktorého bolo možno vnímať medzi nami, bol to dar Boha Lásky, dar charizmy jednoty. Naplnalo nás to a snažili sme sa podľa toho aj žiť. Preto aj odkaz otca Pastira – žiť podľa evanjelia – vnímam pre dnešnú dobu ako veľmi dôležitý.

František Olejár
Mariapoli Fiore, Poľsko

Viac o živote otca Jozefa Pastira sa môžete dozvedieť v Zborníku domácej vedeckej konferencie (29. september 2018) alebo na webovej stránke obce Kurima www.kurima.eu/osobnosti.php.

((Johana Bronková

Záverečný dokument synody o mladých

XV. riadne generálne zasadnutie Biskupskej synody na tému „Mladí, viera a rozlišovanie povolania“ sa skončilo. Pápež František schválil záverečný dokument. Prinášame jeho krátke zhrnutie.

Šesťdesiatstránkový dokument rozčlenený do troch častí, dvanástich kapitol a 167 odsekov je „výsledkom tímovej práce v pravom slova zmysle“, spolu so synodálnymi otcami sa na ňom podieľali ďalší účastníci synody a „zvláštnym spôsobom mladí ľudia“.

I. „Kráčal s nimi“

Záverečný dokument synody reflektuje situácie, v ktorých žije dnešná mládež, a poukazuje na jej silné stránky i problémy. Kladie dôraz na empatický dialóg, vedený s pokorou, trpezlivosťou a ochotou načúvať, ako na predpoklad rozhovoru s mladými. Mladí ľudia chcú byť „vypočutí, uznaní a sprevádzaní“ a želajú si, aby ich hlas zaznieval aj v cirkevnom a sociálnom priestore.

Škola a farnosť

Školy, univerzity, internáty a oratória umožňujú integrálnu formáciu mládeže, ak súčasne ponúkajú evanjeliové svedectvo ľudského rozvoja. Biskupi poukazujú na nenahraditeľnú úlohu škôl, kde mladí trávajú veľmi veľa času. Špecifickú úlohu má aj farnosť ako „cirkev na určitom území“ a potrebuje nanovo premyslieť svoje misionárske poslanie.

Migrácia, paradigma našej doby

Synodálny dokument poukazuje tiež na tému migrácie ako na štrukturálny jav a nie iba prechodnú krízu. Mnoho migrantov je mladých alebo obzvlášť zraniteľných maloletých, ktorí sa ľahko stávajú obeťmi obchodu, drog a zneužívania každého druhu. Cirkev má pred sebou jednak starosť o týchto mladých odde-

lených od svojich rodín, ale ich prítomnosť chce tiež vnímať ako príležitosť na obhutenie komunity a spoločnosti. V tomto zmysle zaznievajú opäť slová pápeža Františka „prijímať, chrániť, podporovať a integrovať“. Biskupi zároveň nabádajú k väčšiemu úsiliu o to, aby bolo zabezpečené právo človeka neemigrovať a zostať vo svojej krajine. Obracia tiež pozornosť na miestne cirkvi, ktorých existencia je priamo ohrozená nútenými migráciami a prenasledovaním veriacich.

Boj proti zneužívaniu všetkého druhu: dať priestor pravde a prosieť o odpustenie

Veľký priestor venuje záverečný text Biskupskej synody „rôznym druhom zneužívania“ (v oblasti moci, svedomia, ekonomiky a sexu), ktorých sa dopustili niektorí biskupi, kňazi, rehoľníci a laici, čo spôsobilo ich obetiam utrpenie, ktoré „môže trvať po celý život a nijaké pokánenie ho nemôže napraviť“. Synodálni otcovia preto volajú po rigorózných preventívnych opatreniach, počnúc výberom tých, ktorým budú zverené úlohy v oblasti výchovy.

Rodina a rizikové situácie

Záverečný dokument synody sa dotýka aj úlohy rodiny ako primárneho spoločenstva viery a domácej cirkvi. Pripomína úlohu starých rodičov v náboženskej výchove a pri odovzdávaní viery, varuje pred oslabovaním postavenia otca a pred štýlom života tých dospelých, ktorí chcú za každú cenu pôsobiť mladistvo.

Ďalší okruh tém sa dotýka rizikových situácií v rôznych oblastiach a kon-

textoch života: od nezamestnanosti cez prenasledovanie či sociálne vylúčenie z náboženských, etnických či ekonomických dôvodov.

Umenie a hudba ako pastoračný zdroj

Oblasť voľnočasových aktivít, ako je šport a hudba, sa nesmie podceňovať. V prvom prípade Cirkev nabáda, aby sa docenili výchovné možnosti športových aktivít, zatiaľ čo v prípade hudby poukazuje na jej pastoračný potenciál, ktorý vedie tiež k liturgickej obnove. Mladí ľudia túžia po živšej a autentickej liturgii; po liturgii ako stretnutí s Bohom a so spoločenstvom. Mladým ľuďom sa má pomáhať tiež v tom, aby objavili hodnotu eucharistickej adorácie a pochopili, že „liturgia nie je iba sebvýjadrením, ale pôsobením Krista a Cirkvi.“

II. „Otvorili sa im oči“

Boh hovorí k Cirkvi aj prostredníctvom mladých, ktorí do nej vnášajú zdravý nepokoj a dynamizmus – čítame v druhej časti dokumentu. Istým kompasom pre mladých ľudí je poslanie darovať samého seba, čo vedie k autentickému a trvalému šťastiu. Ježiš totiž slobodu neberie, ale oslobodzuje človeka, pretože pravá sloboda je možná iba vo vzťahu k pravde a láske. S konceptom poslanca je úzko späté povolanie. Každý život je povolaním vo vzťahu k Bohu, nie je plodom náhody alebo súkromným majetkom. Každé krstné povolanie je povolaním k svätosti.

Sprevádzanie bez moralizovania, možnosť bratského napomenutia

Synoda chce povzbudzovať k integrálnemu sprevádzaniu, založenému na modlitbe a duchovnom vedení, pri ktorom sa berú do úvahy aj poznatky zo psychológie a psychoterapie. Vzhľadom na rozhodnutie k celibátu text konštatuje, že by mal byť chápaný ako dar prijímaný v slobode, radosti, nezištnosti a pokore. Tí, čo mladých ľudí sprevádzajú, majú byť vyváženými osobnosťami, pripravenými načúvať vo viere a v modlitbe, osobnosťami, ktoré si uvedomujú vlastnú slabosť a krehkosť, a preto vystupujú ústretoivo bez moralizovania a sú pripravené poskytnúť bratské napomenutie zbavené manipulatívnych postojov.

III. „Vydali sa na cestu“

V tretej časti dokumentu synodálni otcovia zdôrazňujú, že všetci bez ohľadu na svoju životnú víziu sú v Božom Srdci. Poukazujú na princíp synodality, spoločnej cesty, v ktorej koncový dokument predstavuje iba prvú etapu. Konkrétne situácie a naliehavé potreby sa totiž líšia medzi jednotlivými krajinami a kontinentmi. Odtiaľ smeruje tiež výzva k biskupským konferenciám miestnych cirkví, aby pokračovali v rozlišovaní s cieľom vypracovať konkrétne pastoračné riešenie.

Synodalita a misionársky štýl

„Synodalita“ je štýl, ktorý nabáda prejsť od „ja“ k „my“, berie do úvahy mnohosť tvárí, vnímavostí a kultúr. V tomto horizonte sa majú doceniť charizmy, ktoré Duch dáva všetkým, má sa predchádzať tak klerikalizmu, ktorý vylučuje mnohých z rozhodovacích procesov, ako aj klerikalizácii laikov, ktorá brzdí misionársky zápal. Autorita sa má vykonávať v perspektíve služby. Takto chápaná synodalita sa má prejavovať aj v prístupe k medzináboženskému a ekumenickému dialógu, smerujúcemu k vzájomnému poznaniu.

Problematika digitálnej sféry

Synodálni otcovia zhrňajú svetlá a tiene sociálnych sietí, ktoré na jednej

strane zrýchľujú obeh informácií a podporujú aktívne občianstvo, ale na druhej strane uľahčujú manipuláciu, zneužívanie, šírenie násilia až po kyberšikanu a pornografiu. Synoda odporúča, aby sa vytvárali nové nástroje a organizmy zamerané na šírenie kultúry a evanjelizácie použitím digitálnych technológií. Navrhuje tiež zaviesť systém certifikovaných katolíckych portálov, ktoré by pomohli zamedziť obehu fakenews o Cirkvi.

Ženy v Cirkvi

Dokument poukazuje tiež na väčšie uznanie a docenenie žien v spoločnosti a Cirkvi, pretože ich neprítomnosť ochudobňuje cirkevnú debatu a cestu. Odporúča sa prítomnosť žien v cirkevných orgánoch na všetkých úrovniach vrátane vedúcich funkcií a účasť žien na rozhodovacích procesoch v Cirkvi s rešpektom k úlohe kňazov ako ordinovaných služobníkov.

Telo, emocionalita a sexualita

V situácii, keď vedecký rozvoj stavia pred človeka etické otázky, digitálny rozmach praje pornografii, promiskuite a exhibicionizmu online, synoda pripomína rodinám a kresťanským komunitám význam chápania sexuality ako daru. Sexuálna morálka sa často vníma ako „priestor na súd a odsúdenie“, zatiaľ čo mladí hľadajú „jasné, ľudské a empatické slovo“. Biskupi priznávajú, aké ťažké je v súčasnom kultúrnom kontexte odovzdávať „krásu kresťanskej vízie telesnosti a sexuality“ a nabaďujú, aby sa vypracovali konkrétne formálne programy. „Potrebné je ponúknuť mladým antropológiu afektivity a sexuality schopnú pravdivo ukázať hodnotu čistoty“ pre ľudský rast „vo všetkých životných stavoch“.

K hojne diskutovanej otázke prístupu k homosexuálne orientovaným ľuďom dokument predostiera, že definícia ľudskej osoby výhradne na základe jej sexuálnej orientácie je reduktívna. Zároveň však odporúča, aby sa podpo-

rovali programy sprevádzania vo viere pre homosexuálov.

Sprevádzanie v rozlišovaní povolania

Synodálni otcovia povzbudzujú investovať čas i peniaze do toho, aby sa mladým ľuďom vytvoril priestor na dozrievanie k dospelému kresťanskému životu. Zmieňujú sa aj o sprevádzaní pred aj po vstupe do manželstva, odporúčajú ustanoviť tímy zahŕňajúce manželské páry, ktoré by sa podieľali na formácii v seminároch a reholných inštitútoch.

Povolanie k svätosti

„Rozmanitosť povolaní sa stretáva v jedinom a univerzálnom povolaní k svätosti,“ uzatvárajú synodálni otcovia. Svet je dnes, žiaľ, pobúrený prípadmi zneužívania zo strany niektorých mužov Cirkvi, skôr než povzbudený svätosťou jej členov, preto je Cirkev volaná k „zmene perspektívy“. Cez svätosť mnohých mladých ľudí, pripravených obetovať život uprostred prenasledovania pre vernosť evanjeliu, môže Cirkev obnoviť svoj duchovný zápal a apoštolskú silu.

Vatikánske rádio, november 2018

Čo je to synoda?

Biskupskú synodu zriadil pápež Pavol VI. V zakladajúcom dokumente stanovil, že bude centrálnou a stálou cirkevnou inštitúciou, ktorá sa bude skladať z vybraných biskupov sveta tak, aby reprezentovala celý katolícky episkopát. Synoda kolegiálne radí pápežovi pri jeho úlohe viesť univerzálnu Cirkev, no môže nadobudnúť aj rozhodovaciu právomoc tam, kde jej ju udelí pápež, ktorý v takomto prípade musí potom potvrdiť jej rozhodnutia.

Mária Oravcová

Nechcem, aby si ma ľudia pamätali len ako operného speváka

📷 Peter Lazár

V Banskej Bystrici chystá muzikál Hello, Dolly a v Košiciach aktuálne skúša Verdiho operu Othello. Marián Lukáč rozpráva o živote umelca a otca rodiny.

Ako ste sa dostali k myšlienke profesionálne sa venovať spevu?

Keď som šiel na konzervatórium, mal som devätnásť, práve som skončil gymnázium. Išiel som študovať operný spev, dovtedy som v živote na opere nebol. Páčilo sa mi, ako spieval Maťo Gurbaľ, aj zbor v kostole ma vždy upútal. Počas gymnázia sme mali s kamarátmi kapelu, hrávali sme na zábavách a svadbách. Potom sme založili inú, volala sa Samuel, s tou sme už skladali vlastnú hudbu a v roku 1995 sme vyhrali Košický zlatý poklad. To bol vrchol našej kariéry, o rok sme ešte šli na Bratislavskú lýru.

Z konzervatória ste išli teda rovno do košickej opery?

Vlastne áno, najprv som okolo opery len chodil a nikdy som si nepomyslel, že raz budem chodiť do nej. Nuž a odvtedy som tam. Človek musí mať šťastie na ľudí aj na príležitosť byť v správnom čase na správnom mieste. Mne vtedy v začiatkoch pomohol môj profesor, ktorý spieval v divadle, a aj to, že som ako tretiak v roku 1997 vyhral celoslovenskú súťaž konzervatórií. Na koncert víťazov sa vtedy prišiel pozrieť Fero Balún, vtedajší šéf opery, spolu s riaditeľom košického divadla a tam si ma zrejme všimli. A tak som vo štvrtom ročníku na konzervatóriu dostal svoju prvú rolu vo Figarovej svadbe.

Odvtedy už 20 rokov pracujete v opere Štátneho divadla Košice. Dá sa z platu umelca užiť štvorčlenná rodina?

Som zamestnaný v divadle, ale aby som mal taký príjem, ako má Mary, moja manželka – učiteľka, mám ešte malý úväzok na konzervatóriu tiež ako učiteľ. Mohol som ísť

do zahraničia, skúsiť nejaké konkurzy, projekty a účinkovať tam, ale pre mňa bol dôležitejší záujem rodiny. Som spokojný s angažmánom, ktorý mám v Košiciach. Popritom učím, robíme koncerty s filharmóniou, výchovné koncerty, hostujem v Banskej Bystrici a inde. Viete, zakaždým, keď potrebujeme finančnú injekciu, príde nejaká ponuka, pribudnú koncerty, jednoducho mám prácu.

Nemáte ako umelec niekedy problém s tým, že nevidíte reálny produkt svojej práce?

Vela ráz s tým idem na javisko... Keď príde nejaký stres alebo tréma, nervy, tak si poviem – čo to ja robím za robotu, veď nejdem nikoho rezať, nie som chirurg. Navyše, keď si pomyslím, že môj otec robil 12 hodín denne 7 dní v týždni, napadne mi, čo vlastne robím ja – je to niečo, čo sa dotkne človeka len na chvíľočku, možno zanechá nejaký dojem, po čase sa na to zabudne, nezostane po mne nič hmatateľné – je to na zamyslenie. Na druhej strane, keď si uvedomím, že moja práca vie vyvolať okamžitý nával emócií u diváka, tak je to niečo vzrušujúce. Miško, môj 15-ročný syn, nedávno povedal, že emócie pochádzajú od Boha. A tak som si pomyslel – keď my umelci vieme tú emóciu, ktorú dal Boh do ľudí, rozozvučať, sme Božím nástrojom.

Vnímate umelecké pôsobenie ako svoje povolanie? Nemáte problém s pýchou na vlastné úspechy?

Pred každým predstavením sa snažím prežehnať, poviem si, nech Boh požehná túto robotu. Ako umelcov nás láka, keď sa niečo na javisku podarí, užívať si s istou pýchou pocit „teraz tleskajú mne“. Preto sa už pred začiatkom predstavenia snažím nemyslieť na to, že ja som tam dôležitý, ale byť nástrojom, cez ktorý diváci niečo prijmu. A ak sa to ľuďom potom páči, to je najdôležitejšie. To, či už po predstavení zatlieskajú, je druhoradé.

Keď my umelci vieme tú emóciu, ktorú dal Boh do ľudí, rozozvučať, sme Božím nástrojom.

Dostali ste niekedy ponuku na obsadenie roly, s ktorou ste nesúhlasili z hľadiska vašich morálnych zásad?

Áno, bola taká, s ktorou som v sebe bojoval, či to mám alebo nemám robiť, nakoniec som to prijal, bolo to tak „na hrane“. Boli však aj také, ktoré som odmietol. Divadlo by predsa len malo mať aj výchovný charakter, nielen ukazovať realitu, ktorá je okolo nás.

Mohli ste si dovoliť odmietnuť to?

Mohol. Našťastie... Keď ma niekto niekam zavolá na hostovanie, snažím sa urobiť všetko pre to, aby som tam mohol ísť, predsa je to ponuka, kšeft. Mám možnosť odmietnuť, ibaže sa môže stať, že ma už nezavolajú. No nie som do ničoho tlačенý. U nás v divadle máme tiež dobrého šéfa, s ktorým sa dá rozprávať, keď mi nejaká postava napríklad nesedí na môj hlas, dá sa spolu dohodnúť.

Teda keď ste niečo odmietli, vyhovorili ste sa na nevhodnosť hlasu?

Myslíte tú rolu, čo som odmietol? Nie. Mal som robiť muzikál s deťmi. Povedal som vtedy autorovi a producentovi tej hry presné dôvody, prečo sa mi nepáči a prečo do toho nejdem. On sa čudoval a odpovedal mi: „Ale taká je realita, taká je dnes doba!“ Bol to muzikál, v ktorom mali hrať aj tínedžeri. Konkrétne išlo o homosexuálne narážky. Nemal som problém s tým, že jeden z chlapcov mal byť homosexuál, ale ostatní sa mu mali

vysmievať. Samotný problém sa ani neriešil, nebral sa ako niečo závažné, išlo len o „efekt“ z výsmechu. Nakoniec sa tá hra ani nezrealizovala.

Vplýva nejaký váš životný postoj kresťana na vzťahy s kolegami? Vnímate to ako prekážku?

Snažím sa žiť podľa kresťanských a morálnych zásad. Divadlo je svet, kde nechýba nevera, závišť, pýcha, presadzovanie samého seba. Moji kolegovia ma vnímajú takého, aký som, berú ma a rešpektujú, čo sa mi páči. Nesnažím sa im nejako vnucovať svoje kresťanstvo alebo im o tom rozprávať. Mám kresťanskú zásadu „počúvať jeden druhého“. Keď sme s kolegami v sólistickom ansámblu už na javisku, má to celkom výhodu, pretože konečný efekt je dobrý vďaka tomu, že vnímam partnera, čo sa týka hereckej alebo speváckej stránky. Alebo keď spievame viacerí sólisti naraz, je to síce maličkosť, no sólisti málokedy vedia spievať spolu, musia sa totiž navzájom počúvať. Ako

sólista mám vrozený inštinkt, že mám revať a ja musím zaujať či vyčnievať, ale keď počúvame jeden druhého, vtedy príde práve ten efekt, ktorý by sme mali dosiahnuť.

Aký z projektov, na ktorých ste robili, bol pre vás najzaujímavejší?

Začiatkom októbra som v Prahe spieval Biblické písně od Antonína Dvořáka s komorným sláčikovým orchestrom Martinů Springs Prague. Ide o 10 žalmov z Kralickej biblie, ktoré Dvořák zhudobnil. Vyjadril v nich svoje pocity, svoj vzťah s Bohom, je v nich plač aj radosť, jasot, výkrik, prosba o odpustenie, jednoducho všetko. Keď ich hrá veľký orchester, stráca sa intimita, ktorá je v piesňach schovaná. Boli sme menším zoskupením, hrali sme v sále u dominikánov, malo to čaro.

Viete si predstaviť, že by ste robili niečo iné ako operný spev?

Musel by som sa hlboko zamyslieť, čo by som chcel robiť, ísť na nejakú

rekvalifikáciu (smiech). Keby som musel, učil by som na plný úväzok, ale zatiaľ mi to takto vyhovuje. Musím priznať, že som taký „spevák-diletant“. Nepoznám spevákov, ktorí sú aktuálne v kurze, nežijem naplno „vo svete opery“. Pre mňa to nie je vrchol v hodnotovom rebríčku. Možno by moji niekdajší vyučujúci alebo kolegovia povedali, že sa rúham, no pre mňa je operný spev prácou.

Čo je teda pre vás najdôležitejšie?

Na prvom mieste mám rodinu, pre mňa je najdôležitejšie, aby sme sa na tomto svete mali radi.

Nie je to, že ste operný spevák, pre vašu rodinu náročné?

Je. Napríklad keď mám večer predstavenie, nemôžeme spolu tráviť čas doma, ako by som niekedy chcel. Mladší syn Matko má už 11 rokov, chodí so mnou na predstavenia, aj Mary, Miško už menej, ten má iné záujmy. Napríklad pred rokom som bol

Marián Lukáč

Absolvoval Konzervatórium v Košiciach, odbor spev u Juraja Šomorjaia.

Od roku 2001 je sólistom Opery Štátneho divadla Košice, a súčasne stálym hosťom Štátnej opery v Banskej Bystrici.

Od roku 2005 pôsobí ako pedagóg na Konzervatóriu v Košiciach a na Pedagogickej fakulte Ružomerskej univerzity v Košiciach.

s bystrickou operou v Japonsku. Bol som tam tri týždne a oni boli doma. Občas sa stane, že sa ma syn opýta: „Ty si dnes večer doma?“ No myslím, že moja práca nemá fatálny dosah na našu rodinu. Samozrejme, boli chvíle, keď za mnou prišiel Maťko a niečo potreboval, a ja som ho musel odmietnuť, lebo som sa učil. Ľudia si niekedy myslia: „Veď ty len spievaš, tebe je hej!“ Lenže tá príprava... Keby som nemal takú veľkú podporu v Mary, ktorá sa postará o domácnosť, „zmanažuje“, čo treba, určite by som speváka robiť nemohol. Bez Mary by som určite nebol dokázal dokončiť si vysokú školu. Obaja chlapci boli vtedy malí, pamätám si, ako som sedel v spálni na posteli a Maťko chodil za mnou, Mary ho zakaždým brávala preč. Mám v nej veľkú oporu.

Nevyčítali ste si, že nemáte čas na svoje deti?

Nie. Bral som to tak, že to tak malo byť. Ak sa dá, snažím sa to vždy nejako zvládnuť, prácu si domov nenosím, iba texty, ak treba. Spievať sa snažím v práci, pomedzi hodiny, keď napríklad neprídu žiaci, učím sa texty naspamäť a podobne. Doma potom môžem byť s rodinou. Do Bystrice cestujem autom a po predstavení hneď idem domov, aby som už ráno mohol byť v Košiciach

a rozviezť chalanov do školy, Mary do práce.

Chceli by ste, aby vaše deti pokračovali vo vašich umeleckých šlapajach?

Veľmi si cením, že mi moji rodičia nebránili v mojom rozhodnutí, hoci ani oni nikdy predtým na opere neboli. Ak by mali ísť moji synovia podobnou cestou, ktorou som prešiel ja, robiť to, čo ja, neodhovárал by som ich, ale snažil by som sa im dobre poradiť. Predovšetkým by som chcel, aby boli dobrými ľuďmi. To je pre mňa najdôležitejšie. Prežiť to nejako na tejto zemi do konca sveta v čo najväčšej pohode (smiech).

Vo vzdelávacom procese sú zamestnané prevažne ženy. Ako vnímate svoju rolu učiteľa?

Na konzervatóriu máme individuálnu formu výučby, na hodine mám zakaždým len jedného žiaka. Myslím, že je to pre mňa dosť zaväzujúce voči danému žiakovi – buď mu viem dať chlieb do ruky, alebo neviem. Nie je to ako kolektívne vyučovanie – koho to tam nebaví, môže ísť robiť niečo iné. Tento študent prišiel na strednú školu preto, že sa úprimne chce spevom živiť. Máme teraz aj žiakov, ktorí to vlastne robiť nechcú a ani nevedia. Zaujímavé

je vnímať na hodine, ako žiaci reagujú na skúsenosti a informácie, ktoré im dávam, či ich prijímajú, alebo nie. Ak sa chytia, reagujú pozitívne a idú za tým, čo im poviem, ani neviem, ako prejde hodina. Je to dobrý pocit.

Máte ešte niekedy pri speve trému?

Veľmi sa hanbím spievať pred ľuďmi. Najmä keď učím, ale pomaly si už na to zvykám. Vždy zatváram v triede okno a študentom hovorím, že z ulice ide hluk a nepočujem ich, ale to sú výhovorky.

Máte nejakú vysnívanú rolu?

Nikdy som takto nerozmýšľal, ale čím som starší, tým viac by som si chcel zaspievať rolu baróna Scarpia v Pucciniho opere Tosca. Ide o psychologickú drámu, Scarpia nie je vyslovene zlý človek, je v ňom viacero hereckých rovín. Musí byť aj špekulant – keď sa zaľúbi do Toscy a vyvíja na ňu tlak, musí vedieť, ako ťahať nitky, koho kam poslať. No mám aj iný sen... Bol by som rád, keď ma tu už nebude, aby o mne nepísali „odišiel do operného neba“, alebo aby si na mňa ľudia v prvom rade nespomenuli (ak si náhodou spomenú) ako na operného speváka. Chcel by som, aby si spomenuli na iné pozitívne súvislosti so mnou.

 Spracoval Michael Jurkovič

Banka pre núdznych

Mnoho rodín a jednotlivcov sa dostáva do finančných problémov a často by nebolo treba veľa, aby sa tomu podarilo predísť. Pri pohľade na banky a spôsob, akým funguje dnešná ekonomika, by sa nám však mohlo zdať, že sa s tým nedá nič robiť. Nenechajme sa odradiť, príklad z Talianska nám ukazuje, že keď sa nezlákneme a postavíme sa problému čelom, spoločne môžeme dokázať veľké veci.

Pred štyridsiatimi rokmi vznikla vo Verone organizácia Mag, ktorú vlastní mnohí malí investori. Cieľom Mag je pomáhať ľuďom, ktorí sa dostali do krátkodobej finančnej tiesne, a tiež projektom, ktoré potrebujú vstupný kapitál, aby sa mohli naštartovať. Spôsob, akým pomáha, je veľmi účinný a inšpiratívny. Poskytuje mikroúvery, asistenciu a vzdelávanie. Kombináciou týchto troch nástrojov vzniklo za štyridsať rokov vyše tisíc sociálnych projektov a 350 z nich sa stalo partnermi Mag.

Keď príde človek vo finančných ťažkostiach do banky, buď je hneď odmietnutý, alebo je banka ochotná požičať mu peniaze za vysoký úrok. Často sa stáva, že úver človeku nepomôže, ale ešte viac prehĺbi jeho finančnú krízu. Preto vznikol projekt Mag, ktorý nepomáha iba peniazmi, lebo tie samy osebe problém neriešia. Financie sú iba prostriedkom na to, aby sa pomohlo človeku. „Základom celého projektu je neizolovať životné hodnoty a dôstojnosť človeka od ekonomických procesov a finančných tokov. Vychádza z potreby nezmyšľať o človeku ako o izolovanom jedincovi v nejakej bubline, ale považovať ho za ľudskú bytosť, ktorá

úprimne hľadá, ako správne poskladať svoj život po všetkých stránkach,“ vysvetľuje Stefania Colmeletová.

Na rozdiel od klasickej banky, ktorá pri poskytnutí úveru vyžaduje rôzne záruky, organizácia Mag na to ide inak. Buduje s klientom vzťah, ktorý je predpokladom budúcej spolupráce. Neposkytne mu len peniaze, ale spoločne sa pozerajú na hospodárenie a riešia veci komplexne. Na základe skutočných potrieb potom poskytne potrebný mikroúver s nulovým úrokom na konkrétny finančný záväzok. Prorockosť tohto prístupu spočíva v tom, že v centre tohto celého nie je kapitál, ale človek.

Mnoho ráz sa stretávajú s prípadmi, že rodiny a jednotlivci sa nachádzajú v situácii extrémneho zadlženia. „Každodennými skúsenosťami sme pochopili, že mikropôžičky samy osebe často nie sú dostatočnou pomocou v prípadoch, keď je finančná situácia zreteľne zlá. Ženy a muži, ktorí sú v kríze a ako prvé riešenie hľadajú finančnú výpomoc alebo aspoň nejakú pôžičku, v skutočnosti potrebujú nanovo premyslieť svoje výdavky a príjmy.

Potrebujú dozrieť a spoznať, že sú svojou mierou zodpovední za to, ako

čelia nepredvídaným situáciám, a to tak, že zmenia prístup ku každodennému životu. Len za posledné tri roky pomohli vo finančnej gramotnosti 140 rodinám vo svojom meste. Niektorým to odporúčili sociálni pracovníci, ktorí už organizáciu za tie roky dobre poznajú, iní prišli sami. A to je na tomto projekte príťažlivé pre jeho investorov. Priama účinná pomoc, ktorá dáva človeku budúcnosť v zdanlivo bezvýchodiskovej situácii. Preto sú ochotní vložiť svoje úspory do tejto organizácie, aj keď ich peniaze nie sú finančným spôsobom zhodnocované. Zhodnotenie nachádzajú v kvalite života ľudí, ktorí prešli rukami Magu. Rodiny a jednotlivci, ktorí sa viac nezadlžujú, sa naučili hospodáriť vyvážené a krok za krokom si budujú pevnú pôdu pod nohami. Z týchto peňazí sú tiež podporované podobným spôsobom mnohé sociálne projekty.

„Myslím, že sme tu na to, aby sme pomohli vyrásť spoločnosti, kde jedni pomáhajú druhým, kde bude zakorenená ekonomika spravodlivosti, ktorá zastaví rozšírené a výrazné nerovnosti v Európe a vo svete,“ myslí si o úlohe Mag jej spoluzakladateľka a riaditeľka Loredana Aldegheriová.

knižné tipy do roku 2019

Ch. Lubichová:

Výbor z díla

Výbor z díla Chiary Lubichovej je prierezom spirituality jednoty. Ponúka stretnutie s mimoriadne bohatou a aktuálnou duchovnou skúsenosťou. Z predkladaných stránok zaznieva jasná ozvena Kristovho slova, ktoré je „včera, dnes i stále“ rovnaké. Je predložené spôsobom, ktorý ho robí aktuálnym aj v dnešnej dobe. Ut omnes unum sint („Aby všetci jedno boli“; Jn 17, 21) je Otcovým želaním a najvyššou modlitbou vteleného Syna. Tieto slová odhaľujú v Ježišovom výkriku opustenosti tajomstvo, ako to uskutočniť.

19,90 € Nakladatelství Nové město (2016)
586 strán, pevná väzba

Ch. Lubichová:

Duch Svätý

Zisťujeme, že medzi Chiarinými knihami chýba taká, ktorá by bola celá venovaná Duchu Svätému. A predsa On bol nesmiernie prítomný v jej živote. Tiež má výnimočné miesto v spiritualite jednoty. Kniha prostredníctvom Chiariných textov opisuje nežné, a zároveň mocné pôsobenie Ducha Svätého, ktorý je skutočným režisérom. Vyjadrujú jej túžbu, aby bol Duch Svätý stále viac poznaný a milovaný. Ten Duch Svätý, ktorý vytvára a obnovuje dialóg so všetkými.

7 € Vydavateľstvo Nové mesto (2018)
mäkká väzba, 148 strán

M. Rivest:

Mať tak krídla

Kanadská autorka Madeleine Rivest sa zaoberá otázkami, na ktoré sa pýtajú mladí ľudia po celom svete: Prečo nemôžem mať pohlavný styk, kedy sa mi zachce? Ako je to s homosexualitou? Čo je zlé na interrupciách? Prečo by som nemal piť alkohol a užívať drogy? Jej prístup je otvorený, úprimný, priamy a vtipný. Vyniká najmä jej viditeľná láska k poslucháčom a čitateľom a jej presvedčenie, že v tejto zmätenej modernej dobe 21. storočia, orientovaného na technológiu, je možné žiť šťastne ako kresťan.

8,50 € Vydavateľstvo Michala Vaška (2018)
bilingválne vydanie (EN + SK), 280 strán

www.nm.sk/obchod

**17. decembra 2018
zomrela vo veku
92 rokov akademická
maliarka, spisovateľ-
ka, publicistka,
nositeľka ceny
Fra Angelico a naša
dlhoročná čitateľka
Eva Trizuljaková.**

Dcéra Katarína
Böhmová spomína:
„Nielen naši kamaráti
z detstva, ale aj spe-
vácke zbory a spo-
ločenstvá, v ktorých sme
sa angažovali v mla-
dosti, našli u nás otvo-
rené dvere. V období
hlbokej totality náš
dom navštívili Graziella
De Luca a Natália
Dallapiccola – prvé
spoločníčky Chia-
ry Lubichovej. Neveľký
ateliér sa premenil na
sálu a pojal nemalé
množstvo ľudí. V tom
čase naši aj dosť risko-
vali. Panna Mária však
prikryla všetko pod svoj
ochranný plášť.“

Porov.
Nové mesto 1 – 2/2017,
str. 26

Eva Trizuljaková
Zjavenie sv. Jána
pastel, 2013

